

ህዝባዊ ደምክራሲ

አብ ከክልተ ወርሒ ዝሕተም ወግዓዊ ልሳን
ደምክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ
(ደግሓኤ)

ቅጽ:03 ቁ:17
ግንቦት 2017

ትሕዝቶ

- **ርእሱ-ዓንቀጽ፡**
ተግባር መንጸብረቅታ ውሽጣዊ ባህሪዩ።
- ቅነዕ ቁጠባዊ ፖሊሲን ምሕደራን ኣብ ዘይብሉ ስርዓት ህግደፍ ጨንፈር ቱሪዝም ንበይኑ ተነጻሊ ክጻብ ኣይክእልንዩ።
- ካብ ሃይማኖታዊ ፍልልያት ክትርባሕ ምፍታን፣ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ካብ ምዃን ኣየድሕንንዩ፤
- መሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ዘምጽእ ቅነዕ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መሰመር፣ ብድሑር ናይ ትምክሕቲ፣ ጽብትን በለጽን ኣረኣኢያታት ዕሉም ተዋሒጡ ከይወድቕ ምርብራብ የድሊ።
- **ናይ ኣንብብቲ ዓምዲ፡**
 - ኣብ ክንዲ ህልውን መጻእን ጉዳይ ሃገር ምሕሳብ፣
 - ጽሬት ከተማ ኣስመራ ትግልን ሎምን።።
 - ባይታ ስነ-ምግባር ዘራግካ፣ ጽቡቕ ስነ-ምግባር ምውራስ ኣይካኣልን እዩ፤

E-mail:- hidemocrasi@yahoo.com

ርእሰ-ግንቀጽ

ተግባር መንጸብረቅታ ውሽጣዊ ባህሪዬ።

ተንተንቲ ፖለቲካዊ ሳይንስ (ስነ-ፍልጠት) ወዲ-ህዝቢ ወይ ጸረ-ህዝቢ፣ ወገን ብዱላት ወይ በደልቲ፣ ደሞክራሲያዊ ወይ ኢ-ደሞክራሲያዊ፣ ፍትሐዊ ወይ ኢ-ፍትሐዊ፣ሕጋዊ ወይ ኢ-ሕጋዊ ክትከውን ዝድርኽ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ባህሪዬ። ፖለቲካዊ ውድባት ኮነ መንግስታት ቅድሚ ናብ ተግባር ምዋፍሮም ዝቐርጹዎ ራእይ፣ ፖለቲካዊ መደብ-ዕዮ፣ ፖሊሲ፣ ስትራቴጂን መምርሕን ድማ፣ ነቲ ኣብ ውሽጣም ዘሎ ስምዒትን ድሌትንዮ ዘንጸባርቅ። ስለዚ ብዛዕባ እንታይነት ሓደ ፖለቲካዊ ውድብ ወይ መንግስቲ ንምፍላጥ፣ ቅድሚ መጻልታዊ ኣብ ባይታ ዝገብር ንጥፈታት፣ ውሽጣዊ ደርባዊ ባህሪኡ እንታይ ይመስል? ነዩናይ ክፍሊ ሕብረተ-ሰብ ይውክል፣ ብዝሰኸነ ስነ-አእምሮ ብዕምቆት ምፍታሽ፣ ምግምጋም ኣገዳሲ ምኻኑ ይመክሩ። ንሓደ ገና ኣብ ፖለቲካዊ ስልጣን ዘይደየበ ውድብ ኮነ፣ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ተቐጻጸሩ ኣብ ምምራሕ ዝርከብ መንግስቲ፣ ካብ ፕሮፖጋንዳዊ ጎስጓፋቶም ኮነ ግብራዊ ንጥፈታቶም ጥራሕ ተበጊሶካ ክትድግፍ ወይ ክትቃወም ቅኑዕ ኣይኮነን። ስለምታይ እቲ መምዘኒ ምልኣት ዘይብሉ ጎደሎ ስለ ዝኾነ ይብሉ።

እዚ ኣበሃህላዚ ቅቡል ድዩ ቅቡል ኣይኮነን ንምርዳእ፣ ተመክሮ ንምርካብ ኣርሒቕካ ምጋሽ፣ ኣብ ኣብያተ ንባብ ኣቲኻ መጻሕፍቲ ከተገላብጥ ግዜ፣ ገንዘብን ድኻም ኣይሓትትን። ሰውራ ኤርትራ ዝተጓዕዘሉ ሓጎጽጎጽ ዝበዝሖ መስርሕ፣ ሕጂ ከም ህዝብን ሃገርን ዘለናሉ ጭቡጥ ኩነታትን ብምንጽጻር ዘየወላውል መልሲ ንምሃብ ይከኣል። ቅድሚ 1991 ኮነ ድሕሪኡ ኣብ ኣእምሮ ዝበዝሖ ኤርትራውያን ገዛኢ ኮይኑ ዝጸንሐን ዘሎን ኣተሓሳስባ፣ ብፕሮፖጋንዳ ዝምራሕን ብተግባር ዝፈርድን ደኣምበር፣ ረብሓን ወሳኝነትን ህዝቢ ማእከሉ ዝገበረ፣ ካብዚ ተበጊሶ ኣብቲ ክበጽሖ ዝብል ዝተነጸረ ፖለቲካዊ ራእይ ዝወነን፣ ንፖለቲካዊ ውድባት ኮነ ንመንግስቲ ህግደፍ፣ ካብ መሰረታዊ ደርባዊ ባህሪኡም ብግቡእ ኣንቢቡ፣ ይውክለኒ ይጠቐመኒ ኢሉ ብአፍልጦን ብንቕሓትን ዝድግፍ ወይ ዝቃወም ኣይኮነን። ፖለቲካዊ ባህሪ ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ምፍላጥ፣ ብኡ መጠን ኣካይዳኻ ምንጻርን ናይ ተግባር መደባት ምውጻእን እምነ መሰረት ክትበጽሖ እትደልዮ ዓወትዮ። ነዚ እምነ መሰረት ዓወት ዝኾነ ወሳኒ ጉዳይ ብዘይአፍልጦ ድዩ ብሸለልትነት ጎሲኻዮ ክትሓልፍ፣ ኣብ ግዚያዊ ፕሮፖጋንዳዊ ጎስጓፋትን ግብራዊ ንጥፈታትን ጥራሕ መሰረት ገይርካ ሚዛንካ ከተንብር ምፍታን ብሃሳስ መስትዮን ጽሕምኻ ክትላጸ ከም ምፍታንዮ ዝቐጸር።

ምክንያቱ ሓደ ፖለቲካዊ ውድብ ወይ መንግስቲ ብኩለንተንኡ ክግምገምሉ ዘለዎ ኣገባብ እንተተሳሓቲ፣ ድሒሩ ዝመጽእ ሚዛናት ንጹርነት ዘይብሉ ብስምዒት ዝምራሕ፣ ፈታውን ጸላእን ዘይፈለ፣ ክንድዚ ሰባት ተኣሲሮም፣ በዓል እከለ ተቐቲሎም፣ ኣባይቲ ካብ ሕጊ ወጻኢ ፈሪሱ፣ ንብረት ተራሰዩ፣ እናጸብጸበ ዝተኣኻኸብ ተቐውሞን ንዝሃረመ ይህረም ዝፍኖ መደረጋሕዩ ዝኸውን። እዚ ኣንፈት ናይቲ ህዝባዊ ቃልሲ ደዋዊሱ ዘዛብዕ፣ ግዜ ብግዜ እናተተኸኡ፣ ጸላኢ ዝፍጽም ገበናት እናመረረ፣ ዕለተ ዓወት ድማ ምስ ደንጎዩ ናይ ተቐባሪቲ ሞራል ዝሃሰ፣ ንቀዳማይ ጸላእን ሓይልታት ድሕረትን ዝጠቅም ውጽኢትዮ ዘምጽእ። ቀዳማይ ጸላኢና ጉጅለ ህግደፍ ልዕሊ ርብዓ ዘመን ዘይትግበር መብጻዓ ክኣቲ፣ ትማሊ ከምዚ ነበረ ተገብረ ክዝምር፣ ብምክባር ልኡላውነት ክፍክር እንከሎ፣ እዚ ካብ ሓቂ ዝረሓቐዮ። ንህዝቢ ዝጠቅም ስራሕ ክሰርሕ፣ ንንጻነት ዝተክፍለ ረዚን ዋጋ ክዕቅብ፣ ዳግመ ህንጻ ሃገር ከካይድ፣ ልኡላዊ ግዝኣት ከኸብር ኣይክእልን። ስለምታይ መሰረታዊ ደርባዊ ባህሪኡ ስለዘይፈቐደሉ ዝብል ቅኑዕ ሚዛን ዝነበሮም ኣዝዮም ውሑዳት፣ ህዝባውን ሕጋውን መሰረት ዘይብሉ ሰብ-ስልጣን ጸላኢ ብኣጋጣሚታት ንዝህብዎ ንገብር ኣለና ክንገብር ኢና ዘይጭብጥ ፕሮፖጋንዳዊ ተስፋ ኣሚኖም፣ ካብ ሎሚ ጽባሕ እናበሉ፣ ካብ ፍጹም መላኽ ውሑስ ሰላም፣ ህዝባዊ ደሞክራሲ፣ ማሕበራዊ ፍትሒ፣ ምዕሩይ ሃገራዊ ቁጠባዊ ዕቤት ዝጸብዩ ድማ ዝበዝሑ ነይሮም።

እቲ ትጽቢታትን ሕልምታትን ኩሉ ምስ በሃን ደምበ ተቐውሞ ብዓይነቱ ዘይኮነ ብዓቕኑ ሰሲኑ። ኣብ ደምበ ደለይቲ ለውጢውን ብተመሳሳሊ ኣዩናይ ውድብ እንታይ ይብል ብከመይ ይምራሕ፣ ብሎሚን ጽባሕን እንታይ ተስፋ ኣለዎ፣ ካብ ደርባዊ ባህሪኡ ኣጽኢዕካ ምድጋፍን ምቅዋምን ምዕቡል ኣረኣእያ ስለዝበኸረ፣ገበናዊ ተግባር ስርዓት ህግደፍ እናጸብጸብካ፣ ብግዚያዊ ስምዒታዊ ረስኒ ቃልቃል እናበልካ፣ ቀደም መጋድልትና፣ መተዓቢትና፣ መማህርትና ዝነበሩ፣ ደቁ-ብሄርና፣ ሃይማኖትና፣ ኣውርጃና ዘለውዎ ውድብ ኮይና ንቃለሶ ንደርዕሞ ዝብል ብድሕረት ዝጋዕገዕ ኣተሓሳስባታት ክስዕርር ኮይኑ። እቲ ህዝባዊ ቃልሲ ክዕወት፣ እቲ ቅኑዕ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ዝወነን፣ ደርባዊ ንቕሓት ናይቲ ሕብረተ-

ሰብ ሓፍ ክብልን ህዝቢ ቅኑዕን ዘይቅኑዕን ብመትከል ብትኸከል ከለልን ብቀዳምነት ውሽጣዊ ድኽምታቱ እናውገደ ቀጻሊ ናይ ፖለቲካዊ አስተምህሮ ስራሓት ክግበር ይህልዎ። እዚ ከኣ ንሕቶ ሓድነትን ምሕዝነትን ፖለቲካዊ ደሞክራሲን ዝዕንቅፉ፣ ናይ ትምክሕትን ጽባትን ኣረኣእያታት ብውሽጥን ብደገን እናተቐለሱ፣ ኩሉ ሃገራዊ ሓይልታት ኣብ ትሕቲ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ተጠሚሩ፣ ንእዋናዊ ጸላኢና ስርዓት ህግደፍ ብምውጋድ፣ ህዝብን ሃገርን ንምድሓን ብተግባር እንተተሰሪሕሉዮ ናይ ምትእምማን ባይታ እናተፈጥረ ዝኸይድ። በዚ ኣቢሉ ከኣዮ ሕሉፍ ተመክሮኡ እናገምገመ ካብኡ ትምህርቲ እናቀሰመ ናብ ዝለዓለ ደረጃ ናይ ግንባራትን ሓድነትን ንምስግጋር ምቹእ ባይታ ዝፍጠር። እዚ እናተረጋጸ፣ ፖለቲካዊ ንቕሓት ናይ'ቲ ሕብረተ-ሰብ፣ ብተግባር ኣብ ባይታ ብዓይኑ ብዝሪኦን ካብ ነጻ ተመክሮኡ ዝረኸበ ትምህርትን ተሓጊዞ እቲ ቃልሲ ንቅድሚት እናተጓዕዞ ዝሓሸ ዓቕሚ እናወነኸ ዝኸይድ። በዚ ኣቢሉ ከኣዮ ኣብ ጉዕዞ ቃልሲ፣ ንዘላቑ ረብሓይ ይውክለኒዮ ዝብሎ ደርባዊ ኣረኣእያ እናማዕበለ ኣብ ዙርያቲ ቅኑዕ መስመር እናወገነ ዝኸይድን።

ብርግጽ ጉጅላዊ መንግስቲ ህግደፍ ብእምነት ክሕደት ንፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ፣ ታሪኻዊ፣ ምስልና ዝዓየነን ዝደምሰሰን ቅቡጽ ጉጅለ ብምዃኑ፣ ክውገድ ኣለዎ ዝብል ርእይቶታት ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናወሰኸ ይመጽእ ምህላው ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ዝምስክሮዮ። እቲ ኣብ ልዕሊኡ ዝግበርን ዝንበርን ፖለቲካዊ ገምጋም ብዘይካ ብውሑዳት፣ ብብዙሓት ካብ ባህሪኡ ዘይብገስ ላህመታዊ ስለ ዝኾነ ግን፣ ቆንቆህ ክንሱ ዝደፍኦ ስኢኑ ይቕጽል ኣሎ። ካብዚ ዕኒይኒይ ንምድሓን ምበኣር “ዝሓለፈ ሓለፈ ጸሓፍ ዝተረፈ” ከም ዝተባህለ፣ ተግባር መንጸበረቕታ ውሽጣዊ ባህሪ ምዃኑ ኣብ ጸብጸብ ብምእታው፣ ሓቀኛ መንነት ውድብን መንግስትን ንምፍላጥ፣ ብግዝያዊ ፕሮፖጋንዳዊ ጎስጓጎትን ዕለታዊ ተግባራትን ከይተዳህለልካን ተስፋ ከይቁርጽካን ኣብ መስሪሕ፣ ውሽጣዊ ደርባዊ ባህሪኡ እናጽናዕካ ሚዛናካ ብምግባር ጽንዕካን ሓይልካን ምቅላስ የድሊ።

ቅኑዕ ቁጠባዊ ፖሊሲን ምሕደራን ኣብ ዘይብሉ ስርዓት ህግደፍ ጨንፈር ቱሪዝም ንባይኑ ተገጹሉ ክዓቢ ኣይክእልንዮ።

ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ ብዙሕ ግዜ ብዛዕባ ቱሪዝም ክዛረብ ይስማዕዮ። እዚ ጨንፈር (ጽላት)ዚ ካብ ግዜ ናብ ግዜ ዕቤት የርኢ ከም ዘሎ'ውን ይገልጽዮ። ከም ኣብነት ነቶም ሳሕቲ ዝመጽኡ ወጻኢተኛታት፣ ኣብ ግማግም ባሕሪ ባጽዕ ዝተፈላለዩ ጸጋታት ባሕሪ መታን ክሪኡ፣ ብዘመን ጣልያን ኣብ ዝመጸ ብከሰል ዝነጻዛ ዝነበራ ባቡራት ምድራ፣ ንሓንቲ ንእሽቶ ባቡር ጸጋጊኑ፣ ወጻኢተኛታት ብኣኣ ተሳፊሮም ብዓርበሮቡዕ ክመላለሱ እንከለው የርኢ። ሓሓንሳብውን ካብ እንስሳ ዝገደም፣ ከም ሓርማዝ፣ ጤሉ-ቦዱ፣ ሰገን ...ወዘተ ዝኣመሰሉ ደጋጊሙ ኣብ መስኮት ተለሺኻን ከቕርቦም ይረኡ። “ጸማም ሓደ ደርፉ” ከም ዝበሃል ዕላማ ናይዚ ብተደጋጋሚ ዘቕርቦ ምርኢት፣ ከም'ቲ ኣብ ካልእ ጽላታት ዝገብር ቱሪዝም'ውን ይዓቢ ኣሎ ኢሉ ብዘካየዶ ባይ ፕሮፖጋንዳዊ፣ ህዝቢ ብዛዕባ ዕቤት ሃገሩ ከይሓስብን ከይዘራረብን ዝዓለመ፣ ኣዕናዊ ኣተሓሳስባዮ። ንምዃኑ ‘ኸ ከም'ቲ ንሱ ዝብሎ ኣብ ሃገርና ዘሎ ናይ ቱሪዝም ጨንፈር ዕቤት የርኢ ኣሎ ድዩ ኣስከ ብውሕዱ'ውን እንተኾነ ንርኢ።

ኣብ'ዝኾነ ሃገር ናይ ቱሪዝም ሃብቲ ብግቡእ ክሰርሓሉ እንተተገይሩ፣ ኣብ ምጣኑ ሃብታዊ ዕቤት ናይ'ታ ሃገር ኣገዳሲ ተራ ዝጸወት ጨንፈርዮ። ነዚ ጨንፈር (ጽላት)ዚ ብፖሊሲ ደረጃ ብግቡእ ዝሓዘዎ ብዙሓት ሃገራት፣ ካብ'ቲ ኣብ ዓባይቲ ኢዱስትሪታት እናፈረዩ ናብ ዕዳጋ ዘውርድዎ ሸቕጣት ንዓዕለ፣ ናይ ወጻኢ ሸርፊ ከም ዝረኽቡሉን ሃገራዊ ቁጠባኤም ከም ዘዕብይሉን ብተግባር ዝተረጋገጸ ሓቂዮ።

ኣብ ሓደ ሃገር ቱሪዝም ክዓቢ ንበጻሕቲ ዝስሕብ ባህርያዊ ሃብቲ ይኹን ታሪኻዊ ቅርስታት ኣብ'ታ ሃገር ምህላው ጥራሕ ኣኻሊ ኣይኮነን። እንታይ ደኣ፣ በጻሕቲ ኣብ'ቲ ዝደልይዎ ቦታ ኣብ ሓጺር ግዜ ክበጽሑ ዘኸእሎም፣ ብመሰረት ባህሪያዊ ኣቀማምጣ ናይ'ታ ሃገር ዝጠልቡ፣ ምቹእ ትሕተ ቅርጻን ናይ መሬት፣ ናይ ባሕሪ፣ ናይ ኣየር ስልጡን መጎዓዝያ ምምላስ የድሊ። እዚ ጥራሕ ዘይኮነ፣ ብነጻነት ዝሰርሕ ምዕቡል መራኸቢ ብዙሓን እኹል ንመዓረፊ ኣጋይሽ ዝኸውን ዘመናዊ ሆቴላት ምድላው የድሊ። ቅድሚ ኩሉን ልዕሊ ኩሉ ከኣ፣ ሰላምን ምርግጋእ ዝሰፈና ሃገር ክትከውን ይግባእ። ብዙተኣማምን መሰረታዊ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መስል ደቂ-ሰባት ዝኸበረላ ሃገር ክትከውን ኣለዎ። ምክንያቱ እዚ ኣገዳሲ ረጅሒታትዚ እንተተማሊኡዮም ደቂ-ሃገር ይኹኑ ወጻኢተኛታት በጻሕቲ፣ ኣብ ዝደለይዎ ከባቢታት ናይ'ታ ሃገር፣ ብዘይስግኣት ብነጻነት ዝንቀሳቀሱን ተኣማሚኖም ጉዕዞኤም ከላልጡ ዝኸእሉን።

በዚ መንጽር ኣብ ኤርትራ ዘሎ ናይ ቱሪዝም ጨንፈር (ጽላት) ክንርኢ እንከለና፣ ዋላኳ ኤርትራ ንበጻሕቲ ክስሕቡ ዝኸእሉ ብዙሓት ጸጋታት ዘለዎ ሃገር እንተኾነት፣ ዝተረጋገጸ ዘተኣማምን ሃገራዊ ሰላም፣ ቅኑዕ ቁጠባዊ ፖሊሲን ፖለቲካዊ

ምሕደራን ዝተሓረገ፡ ብብልሽውና ብዝጠሰጠሰ ገባቲ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ ኣብ ትምረሓሉ ዘላ ወቕቲ፡ እቲ ካልእ ቁጠባዊ ጨናፍራት መሬት ዘቢጡ እናሃለወ፡ ቱሪዝም ንባይኑ ተነጹሉ ክግቢ ኣይክእልንዮ። ንቁጠባ ሃገር ናቱ ናይ ንግዲ ትካላት ኣዋፊሩ ብምግባት፡ ንጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታቱ ኣብ ዝብዝተበዘሉ ዘሎ ክውንነት፡ ደቂ-ሃገር ይኹኑ ወጻእተኛታት፡ ርእሰ ማሎም ኣዋፊሮም፡ ንነብሶምን ነታ ሃገርን ክጠቕሙ ኣብዘይክእልሉ ህሞት፡ ብፍሉይ ኣብ ጽላት ቱሪዝም ርእሰ ማሎም ከዋፍሩ ኣይክእሉንዮም። ሰላምን ምርግጋእን ዘይብላ፤ መሰረታዊ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰል ደቂ-ሰባት ዘይኸበረላ፤ ህዝብታታ ካብ ሞት ሃዲሞም መዓልታዊ ናብ ስደት ዝውሕዙላ፤ ካብ ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለም ብተግባር ተነጹላ ዘላ ኤርትራ፡ በጻሕቲ ዝብህግሃ ሃገር ክትከውን ኣይትክእልንዮ።

ምሕደራ ስርዓት ህግደፍ ከም"ዚ ስለ ዝኾነ ከኣ ቱሪዝማዊ ንጥፊታት ብተግባር ስማዊ ኮይኑ ዘሎ። እቲ ስርዓት ኣብ ዘገድሶ ጉዳያት እንተዘይኮይኑ፡ ብዓይኒ ሃገራዊ ረብሓ ጠሚቱ እዚ ጽላት ክግቢ ኣይገብርን። ንምጅኑ ኣብ ውሽጢ ዝሓለፈ ርብዓ ዘመን ምሕደራ ስርዓት ህግደፍ፡ ኣይኮነንዮ ንበጻሕቲ ዝምችእን ዝማርኽን ተግባራት ክሰላሰልዩ፡ ናይ ሓንቲ ሃገር ከም ሃገር ቀንዲ መትኒ ኮይኖም ቁጠባዊ ህላወኣ ዘውሕሱ፡ ከም መዓርፎ ነፈርቲ፤ ጽርግያታት፤ መንገዲ ባቡር፤ ናይ ባሕርን ናይ ምድርን ዘመናዊ መጎጎዞታት ታሪኻዊ ቅርስታት፤ ካልኣት ጸጋታትን ግቡእ ትኩረት ተገይርሎም፡ ዘድሊ ባጀት ተሰለፊሎም፡ ብዘመናዊ ኣገባብ ተሃኒጾም ኣብ ኣገልግሎት ዝወግሉ ኣለው ድዮም? ኣብዚ ትርጉም ዘለዎ ስራሕ ከም ከምዘይተሰርሐ ባዕሉ ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ኣብ'ቲ ብምኽንያት ሓድሽ ዓመት ፪፬፻፯ ዝገብሮ ቃለ-መጠይቕ፡ ብወግዲ ኣይሓበረንዮ? ኢሳያስ ነቲ ሃገር ብሰላም ብጎደና ዕቤት ትጎጎዞ ኣላ፡ ሃገርና ሲንጋፖር ክንገብራ ኢና ..ወዘተ ዝብሎ ዝነበረ ጌጋ ሚዛን ምንገሩ ከይገለጹ፡ ሃገር ኣብዚ ውሽጢ ርብዓ ዘመን ኣብ ኩሉ መዳያዊ ቁጠባዊ ዕቤት ከምዘየመዝገቡት ኣሚንሉዮ። ስለዚ ከኣ ቱሪዝም ካብዚ ክፍለ ኣይክእልን።

ድሕሪ ምርግጋጽ ነጻነት ኤርትራ ብዙሓት ኣብ ወጻኢ ዝነበሩ ኤርትራውያን ኣብ ውሽጢ ሃገር ርእሰ ማሎም ከዋፍሩን ንነብሶምን ንሃገርምን ክጠቕሙ ኣብ ዝክእልሉ ጽላታት ክዋፈሩ ሓቲቶም፡ ብጸቢብ ሕሳባት ስርዓት ህግደፍ መደባቶም ተኸለፉ፡ ኣብ ካልኣት ሃገራት ርእሰ ማሎም ከዋፍሩ ኣይተገደዱን ድዮም? እዚ ጥራሕ ዘይኮነ ነቲ ብዘመን ጣሊያን ዝተሰርሐ ናይ ባቡር መስመር ጸገኖም፡ ዘመናውያን ባቡራት ከተኣታትው፤ ኮሎኛትን ዩኒቨርቲታትን ክሰርሑ ንዝሓተቱ ሃገራትን ትካላትን ወጻኢ፡ “እተን ቅርሻኹም ደኣ ሃቡና”ምበር ኣባይ ከም እነውዕሎስ ባዕልና ኢና ንፈልጥ” ብዝብል ጸቢብ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባ፡ ኣብ ረብሓ ህዝብን ሃገርን ክውዕል ዝክእል ዝነበረ ዕድላት መኺኑ ኣይተረፈንድዮ? ቱሪዝም ይኹን ካልኣት ጽላታት ቁጠባ ዝግብዩ ንምዕባሌ ሃገርና ዓጋቲ ዝኾነ፡ ጸረ-ህዝብ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ዝውገደሉን ሰላምን ምርግጋእን ዝሰፈና ደሞክራሲያዊት ሃገር ኣብ እትኾነሉን እዋን ጥራሕዮ። ብርግጽ ኤርትራ ንቱሪዝም ይኹን ካልኣ ክትጥቀመሉ ትክእል ብዙሕ ዕድላትዮ ዘለዋ። ንኣብነት ንቱሪዝም ከገልግሉ ካብ ዝክእሉ ጸጋታት ሃገርና ገለ ክንጠቅሱ፡

1. ኤርትራ ዘለዋ ናይ ኣየር ኩነታት (ክሊማ) ክረኣ እንከሎ ዳርጋ ኣብ ምሉእ ዓለም ዝርከቡ ሕብረተ-ሰባት ናይ ዝነበርሉ ኣተሃላልዋ ክሊማ ተመሳሳልነት ዘለዎ፡ ማለት ዝሒል፤ ማእከላይን ውዑይን ኣየር ዘለዎ ናይ ጽፍሒ ምድሪ ቆላ፤ ወይና ደጋን ደጋን ዘለዎ ብምጅና ዝኾነ በጻሕ፡ ከከምቲ ንሱ ዝሰማማዖ ናይ ኣየር ኩነታት ክረክብን ጸጋታት እታ ሃገርን መነባብሮ ህዝባን ቅርስታትን ክርኣ ዝክእሎዮ ዝኸውን።
2. ኤርትራ፡ ናይ ብዙሓት ብሄራትን ብሄረ-ሰባት፤ ሕብረ ብሄራዊት ሃገር ከም ምጅና መጠን፡ ብዙሕነት ናይ ሃይማኖት፡ ባህልን ቋንቋን ዝሓቆፊት ሃገርያ። ነዚ ጸጋታትዚ ብግቡእ ወዲብካን ኣማዕቢልካን ንደቂ-ሃገር ይኹን ንወጻእተኛታት በጻሕቲ፡ ዝተፈላለዩ ባህላዊ ማራኺ ትሕዝቶታት ምቕራብ ይከኣል።
3. ኤርትራ ዘላቶ ጂኦ- ፖለቲካዊ ኣቀማምጣ፡ ታሪኻዊ ድሕረ ባይታ ናይዚ ከባቢታት ናይ ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ዝሰፈረ ህዝብታት ስልጣን ይኹን፤ ብዛዕባ ኣመጻጽ ፍጥረት ደቂ-ሰባት ክሳብ ሕጂ ተረጋጊጸምን ተጅዒቶምን ዝወጹ ቅርስታት፡ ኣብዚ ዓሚቕ ቦታታት ናይ ሪፍቲ ቫሊ፡ ካብ ኤርትራ ኣትሒዙ ብኢትዮጵያን ከንያን ዝሰግር ብምጅኑ፡ ጸዕርታት እንተተገይሩ ንትሩዝም ዝሰሙ ብዙሒ ሓድግታት ክረክብ ይክእልዮ። ኣብ በዓል መጠራን ከስከሰን ዘለው ሓድግታት፡ ኣብ ዘመን ስልጣን ኣኸሱም ካብ ዝነበሩ ሓድግታት ተመሳሳልነት ዘለዎም ብምጅናም፡ ዓሚቕ መጽናዕትን ምርምርን እንተተኻይዱ፡ ብዙሕ ውጽኢት ክርከቡ ይከኣልዮ።
4. ኣብ መስርሕ ጸረ-ባዕዳዊ ሃገራዊ ሓርነታዊ ተጋድሎ ህዝብታት ኤርትራ ብዙሕ መስተንክራዊ ቅያ ዝተሰርሐሎም ታሪኻዊ ቦታታትን ዕርዲታትን ንዝተረጋገጹ ዓወታት ዘንጸባርቑ፡ ትሕዝቶታት ብግቡእ ዓቂብካን ተኸናኺንካን ንደቂ ሃገርን ወጻእተኛታት በጻሕቲ ሰሓብቲ ክኾኑ ንምግባር ይከኣልዮ።

5. ኤርትራ አስታት 1000 ኪሜቲር ገማግም ባሕሪ ዘለዋ ብምዃና ኣብ ርእሲ ዘለዋኣ ወደባት ካልኣት ተወሰኹቲ፡ ብዙሓት ወደባት ክሰረሓሉ ዝኸለል ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ብብዙሓት ደሴታት ዝተኸበት ብምዃናውን እዚ ጸጋታትዚ ብግቡእ እንተተሰሪሕሉ፡ ኣብ ምዕባሌ ትሩዚም ኣገዳሲ ተራ ክጻወት ዝኸለል'ዩ። ኣብ ባሕሪ ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ፍጥረታትን ዕምባባታትን ኮራልስ ዝተፈላለዩ ዓይነት ዓሳታትን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዝተፈላለዩ ኣብ ባሕሪ ዝዘወተሩ ናይ ስፖርት ውድድራትን ኣብ ገማግም ባሕሪ ንበጻሕቲ ዝስሕቡ ቢቺስ ክስረሓሎም ዝኸለሉ ዓውድታት ብዙሓት'ዮም። እዚ ግን ከም'ቲ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ንጸቢብ ረብሓታቱ ክብል ናይ ዝተፈላለዩ ሃገራት ኒኩሌራላዊ ጸዓት ሓተላ መጉሓፊ እናገበረ፡ ባሕርና ጽሬቱ ክብከል ዝገብር ዘሎ ዘይኮነስ፡ ሃብቲ ባሕርና ጽሬቱ ዝተሓለወ ክኸውን ምግባር የድሊ።
6. ቅድሚያ ፭0 ዓመታት ኤርትራ ብኣግራብ ዝተሸፈነ ጫካታት ዝነበራ ሃገር፡ ብኩናትን ባህሪያዊ ደርቅን ግቡእ ኣተሓሕዞ ብምስእን ዝበደመ ኣግራባን ናብ ምድረ ባዳነት እናተቐየረ መጺኡ ዘሎ ክለማን፡ ብፍግረ መሬት እናተባሕጎህ ዝበርስ ዘሎ ሓመድን፡ ናይ ደርቂ ሓደጋን ንምክልኻል፡ በረኻታት ኤርትራ ብምግራብ ኣብ ባህርያዊ ቦታኡ ንኸምለስ፡ ሕዛእታታት (ፓርክስ) ብምስፍሕፋሕ ኣንስሳ ዘገዳም ክስሰናሉ ዝኸለላ ዕድል ምዕባይን ንበጻሕቲ ሰሓቢ ክኸውን ምግባርን ይክኣል።
7. ኣብ ኤርትራ ኣብ ግዜ መግዛእቲ ጣሊያን ኣብ ዓውዲ መጎዓዝያ ብዙሕ ትሕተ ቅርጻታት፡ ጽርግያታት፤ መንገዲ ባቡር፤ መዓርፎ ነፈርቲ ..ወዘተ ዝተሰርሑ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብ'ቲ ግዜ'ቲ ኣብ ኣፍሪቃ ካብ'ቶም ኣለው ዝበሃሉ ሓደ ናይ መጎዓዝያ መስመር ቴሌ-ፊሪካ ካብ ኣስመራ ንባጽዕውን ይሰራሓሉ ነይሩ'ዩ። እዚ መስመር'ዚ፡ ብሕጂ ዘሎ ዘመናዊ መሳርሒታት ተጠቐምካ ንሰብን ንብረትን ብቕልጠፍ ንምጉዓ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ስፖርታዊ ውድድራት ዝካየዱሉ ክኸውንን ንበጻሕቲ ቱሪስት ክስሕብ ዝኸለል መስመር'ዩ።
8. ኣብ ኤርትራ ክሳብ ሕጂ፡ እቲ ናይ እሳተ ጎመራ ሓደጋታት ፈጸሙ ዝቐሃሉ ብዘይምዃኑ፡ ሓሓሲፉ ድሕሪ ገለ ዓመታት ዝግንፍል ብምዃኑ፡ ኣብ ገለ ክባቢታትውን ውዑይ ማይ እናፈልፈለ ዝወጸእ ብምህላው፡ ንደቂ-ሃገር ይኹን ንበጻሕቲ ወጻኢተኛታት ሰሓቢ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብ ጥዕናውን ናይ ጂኦ ቴርማል ሓይሊ ጸዓት መመንጨውን ወዘተ ብምዃኑ፡ ኣብ ብዙሕ ኣገልግሎት ክውዕል ዝኸለል'ዩ።

ኣብ መደምደምታ፡ ብሓጺሩ ኣብ ኤርትራ ዘለው ባህርያዊ ጸጋታት፡ ኣብ ባሕሪ ይኹን ኣብ መሬት ክርከቡ ዝኸለሉ ዓሚቕ መጽናዕቲ ብምክያድ ንናይ ቱሪዝም ኢንዱስትሪ ምዕባይ ዓቢ ክፋል ናይ ቁጠባ ሃገር ክሸፍን ዝኸለል ናይ ወጻኢ ሸርፊ ክርከቦ ዝኸለል ዓውዲ መዳይ'ዩ። እዚ ግን፡ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ከይተወገደ ክማላእ ስለዘይክእል ንኹሎም ዘጋጥሙና ዘለው ባዕላውን ወድዓውን ዕንቅፋታት ብቃልሲ ሰጊርና ንስርዓት ህግደፍ ብምውጋድ ናብ ጎደና ቃልስን ዓወትን ክንምርሽ እንተበቐዕና'ዩ፡ ኣብ ሃገርና ሰላምን ምርግጋእን ክሰፍንን ባህርያዊ ጸጋታት ሃገርና ብግቡእ ክንጥቀመሎም እንኸእልን።

**ካብ ሃይማኖታዊ ፍልልያት ክትርባሕ ምፍታን፡
ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ካብ ምዃን ኣየድሕንንዩ፤**

ደቂ-ሰባት ከም ፍጡራት መጠን ብመንፈሳዊ ሓይልን ነገራዊ ጠቕምን ዝገለጹ፡ ዝህልውን ዝጥቀሙን እዮም። ስለ ዝኾነ ብዘይእዞም ክልተ ኣብ ሂውዮም፡ረብሐኦምን ቀጻልነቶምን ወሰንቲ ዝኾኑ ረጅሒታት ክህልዉ ይኹኑ ቀጻልነቶም ከረጋግጹ ብፍጹም ዘይካኣል እዩ። ምክንያቱ እቲ ነገራዊ ረጅሒ ነቲ ስጋዊ ኣካሎም ዕቤትን ድልዳላን ረኺቡ ቀጻልነት ክህልዎ ኣብ ምግባር ዘይሰገር ተራ ስለዝጻወት።እቲ መንፈሳዊ/መለኮታዊ/ ረጅሒ ድማ ደቂ ሰባት ከም ፍጡራት መጠን ብመንፈሳዊ/መለኮታዊ/ መዳይ ፈጣሪኦም ዝኣምንሉ፡ ዝክክርሉን ዝልምንሉን መንፈሳዊ ሓይሊ ዝረኽቡሉን መንፈሳዊ ሓይሊ ስለ ዝኾነ። ስለ ዝኾነ እዩ ድማ እዞም ክልተ ረጅሒታት እዚኣቶም ተዛሚዶም ንህልውናን ቀጻልነትን ጠቕምን ደቂ-ሰባት ወሰንቲ ዝኾኑ።

እዚ ንወድዓዊ ኩውንነት ናይ ደቂ-ሰባት ዝገልጽን ዝውስንን ተፎጥሮኣውን ታሪኻውን ሓቂዚ ከምዚ ኢሉ እናሃለወ ግን፡ ዝተፈላለዩ ኣካላት፡ ክፍልታትናይ ሕብረተ-ሰባት ካብ ምሒር ነገራዊ ስሰዕን ግጉይ መንፈሳዊ ተረደኣን ኣተራጓጉማን እናተበገሱ፡ ኣብ ልዕሊ ንጹሃን ደቂ-ሰባት ነገራውን መንፈሳውን በደል፡ ዓመጽን ኣድልዎን ዕንወትን ህልቂትን ምክያድ ካብ ዝጅምሩ መዋእላት ዝቐጸረን ዝቐጽል ዘሎን ናይ ዓለምና ኣሉታዊ ተርእዮ እዩ። እዚ ፍሉይ ደርባዊ ረብሓ ንምርግጋጽ

ዝግለመ ብዝተፈላለዩ ሽፋናት ዝብገሱን ዝዝውተርን ኣሉታዊ ተርእዮቲ ካብ ዝግለጹም መዳያት ሓደ ሃይማኖታዊ ሽፋንን ምስምሰን ብምጥቃም ዝግበር መልክዕ ምንጣፍ እዩ።

ናይ ምምዘማዝ ባህግን ድሌትን ዘወርድም ገዛእቲ ደርብታት ሓደ ካብ ዝጥቀምሉ ሚላ ንዝተፈላለዩ ሃይማኖታዊ እምነታት ዝኸተሉ ህዝብታት ከም ዘይሰማምዑን ዘይተአማመኑን ምግባር፡ ወይ ድማ ምስቲ እምነተይዩ ዝብልዎ ሃይማኖት ብግልጺ ብምውጋን ኣንጻርቲ ካልእ ወፍሪ ብምክያድ ንምድኻሙ ምንጣፍ እዩ። በዚ በታኒ ሚላዚ ብምጥቃም ድማ ናይቶም ውጹዓትን ንጹሃንን ህዝብታት ሓድነትን ምትእምማንን ክዝረግን ሓባራዊ ረብሐኦም ከይረጋገጹን ብምግባር ህዝብታት ብምርሕሓቕ መግዛእታዊ በትረ-ስልጣኖም ኣብ ልዕሊ ንጹሃን ክውን ንክኸውን ይጽዕሩን ይገብሩን። ናይዚ መግዛእታዊ ሚላዚ ከም ጭቡጥ ኣብነት ክኾነና ዝኸእል ንምጥቃስ ዝኣክል፡ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ጉጅለ ህግደፍ ከም ኩሎም ገዛእቲ ደርብታት መሓዝቱ ዝፍጽሙዎ፡ ንደርባዊ ረብሕኡ ንንምንቀሕ ዕድመ ፖለቲካዊ ስልጣኑን ክብል ኣብ ርእሲቶም ዘካይዱም ፖለቲካዊ ጭቆናን ብሄራዊ ኣድልዎን ቁጠባዊ ምዝመዛን፡ ካብ ዝጥቀሙሎም ብዙሓት ሚላታት ናይ ጭቆና ሓደ ዝኾነ ሃይማኖታዊ ሽፋን ምጥቃም እዩ።

እዚ ከኣ ካብ ዝኾነ ሃይማኖታዊ እምነት ጸገዕ ነጻ ምኻኑ ብኣምሳሌነት እናገለጸ፡ ኣመንቲ ናይ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታውን ባህላውን እምነታት ዝኾኑ ኣካላት ሕብረተ-ሰብና እምነቶም ብነጻን ሰላማውን ኣገባብ ቀሲኖም ከየዘውትሩትአማሚኖምን ተደጋጊፎምን ሓድነቶምን ምሕዝቶምን ኣዕቀብም ብሓባር ተደጋጊፎም ንከይነብሩ ዘይምንትእምማን ክሰፍን፡ ስወርን ኣሰካፍን ፕሮፖጋንዳ ምክያድ። ናይ እምነት ትካላት ክሰብ ደገፍትን ወደሰትን ናይ መንግስቲ ክኾና ዝተፈላለዩ ከቢድ ተጽዕኖ ምፍጣር። እምነታዊ ነጻነተን ካብ ፖለቲካዊ ጽልዋ ነጻ ብምኻን ክዋስኣ ንዝመረጸ ናይ እምነት ትካላት መንፈሳውያን መራሕተን ብስወር ምእሳርን ምሕያርን ደሃዮም ምጥፋእን ዝበጽሕ ኣረሚናዊ ተግባራት ምፍጻም። ናይ እምነት ትካላት መንፈሳዊ ኣገልግሎት ብብቕዓት ክህባ ዝኸእለን ሰብኣዊ ሓይሊ ከይምልምላን ከይውንናን ብስም “ሃገራዊ ኣገልግሎት” ዝብል ኣፍራሲ ፖለቲካዊ ሚላ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳይ ናይተን ናይ እምነት ትካላት ኢዱ ብምእታው፡ ሰብኣዊ ሓይለን ምምዳብን ምውሳንን መንፈሳዊ እምነተን ምህዋኽን ምርኻስን ዝበጽሕ ስጉምቲ ምውሳድ።

መንፈሳውያን መራሕቲ ካብ መንፈሳዊ እምነትን መምርሕን ናይተን ናይ እምነት ትካላት ወጻኢ ብኢደ-ወነኑ ካብ ሓላፍነት ምውራድን መተካእተኦም ዘድልይዎ መንፈሳዊ መራሕቲ ብተጽዕኖ ክምረጹ ምግባር። ንገለ ሃይማኖታዊ እምነታት ከም ዘይቅኑዓትን ዘየኣድለይትን ብምውሳድ ምእጋድ፡ ንሰዓብተን ድማ ዝተፈላለዩ ምስምሳት ብምጥቃም ውልቃዊ ትካላቶም /ዋኒኖም/ ምዕጻውን ናይ ስራሕ ፍቓድ ወረቕቶም /ሊቶንሳ/ ምሕዳግን ዜግነታዊ መስሎም ምግሃስን ዝበጽሕ ጨካን ስጉምቲ ብምውሳድ፡ ተጸጊሞምን ርዓዲምን ካብ ሃገርም ክሰብ ብእኩብ ሃጽ ኢሎም ክስደዱ ዝገብር ግህሰት ሰብኣዊ መሰላት እናኣካየደ ከም ዝመጸ ኩሉ ዝፈልጦ መስካሪ ዘየድልዮ ሓቂዮ። እዚ ኣዕናዊ ተግባራትኪ ድማ ኣብ ርእሲቲ ከውርደሎም ዝጸንሑን ዘውርደሎም ዘሎን ኩሉ-መዳያዊ ጭቆናን ምዝመዛን ሓሳራ-መከራን ሃይማኖታዊ እምነቶም ብግቡእ ከየዘውትሩ ዝፈጥረሎም ዘሎ መንፈሳዊ ተጽዕኖን ጽቕጠትን ብቀሊሉ ዘይረኤ እዩ።

እዚ ከምዚ ኢሉ እናሃለወ፡ ካብ መንግስቲ ህግደፍ ወጻኢ ዝርከቡ ውልቀ ባእታታትን ኣካላትን ኣብዚ ግዜዚ ሓለይቲ ብሄራትን ሃይማኖታትን ክመስሉ ገሊኦም ንብሄራዊ ገሊኦም ድማ ንሃይማኖታዊ ሽፋን ብምግባር ንጸቢብ እምነቶምን ፖለቲካዊ ረብሐኦምን ክብሉ ካብ ደሞክራሲያውን ፍትሓውን ኣገባብ ወጻኢ ዝኾነ ኣሉታዊ ፕሮፖጋንዳን ኣሰካፊ ሃይማኖታዊ መንፈሳትን ዝነዝሑ ዘይቅኑዓትን ዘይሓላፍነታውያንን ኣካላት ህልዋት እዮም። እዞም ኣካላት እዚኣቶም ኣብ ክንዲ ነቲ ቦቲ ኣረሚናዊ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ብሄራትን ብሄራሰባትን /ህዝብታት/ ኤርትራ ዝወርድ ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ጭቆናን ኣድልዎን ፍትሓዊ ዕላማ ብምሓዝ ተወዳቦም ንምፍትሑ ዝቃለሱ፡ ብኣንጻሩ ገሊኦም ቅድሚ ኣማኢት ዓመታት ዝነበሩ ብሄራት ግን ድማ ኣብ መስርሕ ናብ ዝተፈላለዩ ብሄራት ዝተለወጡን ሓድሽ ሂወትን ባህላታትን ሃገራዊ ዜግነትን ሉዑላውነትን ዘማዕበሉ ህዝብታት ስም እናልዓሉ፡ ነቲ “ብሄራዊ ትንሳኤ ናይ ብሄር ኣግኣዚያን” ዝብልዎ ጥብቅነኦም ብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዕ ብምትሓዝ ንክልቲኡ መልክዕ ኣጃሰዮም /ብብሄርን ብሃይማኖትን/ ብምጥቃም ኣሉታዊ ስብከት ዘካይዱ ኣካላት ምህላምም ብንጹር ምጥቃስ ዝካኣል እዩ። ትንሳኤ ብሄር ኣግኣዚያን ኢና እንቃለስ ክብሉ ዝስምዑ ዘለዉ ኣካላት፡ ብክልቲኡ ኣንፈቶም ግጉይ ኣገባብ እዮም ዝኸተሉ ዘለዉ።

ምኽንያቱ ትንሳኤ ዘብሄራ-ኣግኣዚያን ንምርግጋጽ ዝኸተልዎ ዘለዉ ኣንፈት ልዑዕላውነት ናይ ዝተፈላለዩ ሃገራትን ህዝብታትን ብምጥቃስን ብምስራዝን ካብዝን ካብትን ህዝብታት ጨራሪምካ ብምእካብ ሓደ ብሄርን ሓደ ሃገር ናይ ኣግኣዚያን ንምምስራት ከካይድዎ ይፍትኑ ስለ ዘለዉ ዘይወድዓዊ ስለ ዝኾነ ክዕወት ዝኸእል ኣይኮነን። እቲ ብሃይማኖታዊ መልክዕ ክጥቀምሉ ዝፍትኑ ዘለዉውን እንተኾነ ካብቲ ንኣምነቱ ኢና ዝብልዎ ሃይማኖታዊ እምነት ወጻኢ ዘሎ እምነታት ምቕዋም ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ኣብቲ ሓደ ዓይነት እምነት ዘለዎም ኣመንቲ ክርስትና ዘለዉ ዘይመሰረታውያን ፍልልያት ብምምዝምዝን ሓደ ጸግዒ ናይ ኦርተዶክስ /ተዋህዶ/ ብምኻን ኣኸራሪ እምነት ብምሓዝ ዝኸተልዎ ዘለዉ ፈላላዩ ኣካይዳ

ክምዘን እንከሎ እዞም አካላት እዚአቶም አብ ሃገርናን ህዝብታትናን ዘለዉ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታት እምነታት ባህልታትን አፍልጦ ይኹን ኣኹብሮት ዘይብሎም፡ ናይ ኣኹራርነትን ነጻጻልን እምነት ዝሓዙ ናይ ህዝብን ሃገርን ሓላፍነት ዘይብሎምን ዘይስመዖምን ምዃኖም ኣተሓሳስቦምን ናይ ተግባራቶም ንቕሎን ኣንፈትን ዘረጋግጹ ዘሎ ጭቡጥ ክውንነት እዩ።

ስለ ዝኾነ እዞም አካላት እዚአቶም ብክልቲኡ መልክዕ ዝጥቀምሉ ዘለዉ ግጉይን ቦተታንን ኣካይዳ ከዐውቶም ከም ዘይክእል ዝፍለጥ እኳ እንተኾነ፤ ንካልኣት ተመሳሳሊ ድሑር ኣረኣኣያን እምነትን ዘለዎም አካላት ብኣንጻርኖም ወይ ብደጋፍነቶም ክበራብሩን ክነጥፉን ኣሉታዊ ተራ ንክጸውቱን ኣስተዋጽኦ ስለ ዝገብርን ይገብር ስለ ዘሎን፡ ኣብ ውሁዳትን ተአማመንትን ህዝብታትናን ሕብረ- ብዙሕ እምነታትናን ባህልታትናን ዓንቀፍቲ እምነታትን ንጥፈታን ከይስዕርሩን ኣሉታዊ ኣስተዋጽኦ ንክይጸውቱን ንምክልኻል፡ ቅኑዕ ኣረኣኣያን እምነትን ብምሓዝ ክንቃለሶምን ክነፍሽሎምን እዩ ዝህልወና። ካብዚአም ወጻኢ እቶም ናይ ሓይ ሃይማኖታዊ እምነት /ናይ ክርስትና ይኹን እስልምና/ ጸግዒ ብምሓዝ ነቲ ኣይውክለናን እዩ ዝብልዎ ሃይማኖታዊ እምነት ብስወርን ብጋህድን ብምንእኣስን ምጽላምን ክጥቀምሉ ዝፍትኑ ዘለዉ ባእታታት፡ ገሊኦም ካብ ጸቢብ ሃይማኖታዊ ስምዒትን ናይ ግብረ-መልሰ ምሃብ ዘይብሱልን ዘይሓላፍነታውን ኩነታትን ብምብጋስ ኣብ ሃይማኖት ዝተሞርኩሱ ኣሉታዊ ስብከታት ዝህቡ ዘለው እዮም።

ዝኾነ ሃይማኖታውን ባህላውን እምነት ምሓዝ ንዝኾነ ሕብረተ-ሰብ ሰብኣውን መንፈሳውን መሰሉን ክብሩን ምዃኑ፡ ኣብ ህዝብታት ኤርትራ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታውን ባህላውን እምነታት፡ ካብ ዝተሓዙ ነዊሕ ዘመናት ዝቕጽሩ ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ከም ናይ ህዝብታትና ክብርን ባህልን ኮይኖም ህዝብታትና ተኸባቢሮምን ተወሃሂዶምን ኣእምነትነቶም ሓዞም ኣንጻር ከፋፊሎም ክገዝእዎም ዝፈተኑ ባዕዳውያን ገዛእቲ እናተቐለሱን እናፍሸሉን ከም ዝመጹን ዝቕጽሉ ዘለዉን ክብርታት ናይ ሕብረተ-ሰብና ምዃኖም ብግቡእ ዘይምፍላጥን፡ ዘይምክባርን ጸቢብ ሕሳባት ዘበገሶ ኣሉታዊ ወፍሪ ምዃኑ ብቀሊሉ ክፍለጥ ዝካኣል እዩ። በዚ በለ ቦቲ ግን እዚውን ብሃይማኖታዊ እምነት ኣመኸንዩ ፖለቲካዊ መኸሰብ ንምርካብ ዝጽዕር ኣሉታዊ ሓሳብ ክሳብ ዝኾነ ኣሉታዊ ተራ ምጽዋቱ ስለ ዘይተርፎ ብመጠኑ ይጸውትውን ስለ ዘሎ፡ ነዚ ፈላላዪ መንፈሳዊ እምነትን ንጥፈታትንዝኾነውን እንተኾነ ብዘይ ንሕስያ ኣብ ህዝብታትና ብእሩም ኣገባብ ቃልሲ ክቃልዕን ዕርቃ ከነውጽኦን ዝግባኣና ኣሉታዊ ኣተሓሳስባ እዩ።

ካለኣት ፖለቲካዊ ዕላማ ብምሓዝ ኣብ ዝካየድ ዘሎ ሃገራዊ ቃልሲ እጃሞም ኣብ ምክያድ ካብ ዝርከቡ ዝተወሰኑ አካላት፡ ኣብ ቀጽሪ ደምበ ተቐውሞና ብሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ተወዲቦም ኣብዚ ህዝብን ሃገርን ካብ ውድቀትን ምብትታንን ንምድሓን ኣንጻር መዕነዊ ስርዓት ህግደፍ ዝካየድ ዘሎ ሃገራዊ ቃልሲ ተረኢም ኣብ ምጽዋት ዝርከቡ ዘለዉ አካላት ኣብ መጻኢት ኢርትራ ሃይማኖታዊ ስርዓት ከይተኸሉ ካብ ዘለዎም ስግኣት ብምብጋስ ሓሳቦም ዝገልጹን ካብ ሎሚ ጀሚሩ ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ክህሉ ዘይደልዩ አካላት ዘንጸባርቕዎ ስግኣታዊ ርእይቶውንህልዊ እዩ።

እዞም አካላት እዚአቶም ክግንዘብዎ ዝግባእ ነገር እንተሃለወ፡ ኣብ ክንዲ ንባዕልኻ ሰጊእካ ኣብ ህዝቢ ናይ ስግኣት መንፈስ ንምዝራእ ምፍታን፡ እዞም ብሃይማኖታዊ መልክዕ ብምውዳብ ኣብዚ መድረኽዚ ከም ዝኾነ ሃገራውያን ሓይልታት ዘበርክትዎ ዘለዉ ሃገራዊ ተራ ብልክዕ ክርእዩን ከኸብሩን፡ ኣብ ዘራኽቦም ሃገራዊ ጉዳያት ኣትኪሎም ተአማሚኖምን ተደጋገፎምን ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢ ክቃለሱ ምብቃዕን፡ እቲ ቅኑዕ ናይ ቃልሲ መማረጺ ምዃኑ ክግንዘቡን እዩ ዝግባእ። ብተወሳኺ እቲ “ስግኣት ይፈጥረልናዮ”ዝብልዎ ጉዳይ ምፍቓል ይኹን ምስዓር ብዝምልካትውን፡ ቅኑዕን ወደባውን እምነትን ሚላ ናይ ቃልሲን ብምሓዝ ኣብ ህዝብታትና እሩምን ሓላፍነታውን ቃልሲ ብምክያድ እዩ መፍትሒ ዝረክብምበር ካብዚ ወጻኢካብ ስግኣት እናተበገስካ ናይ ስግኣት መንፈስ ኣብ ህዝቢ ብቀጥታ ይኹን ብዘይቀጥታ ክትነዝሕ ምፍታን ግን ኣካል ኣምሳል ናይቲ ዝንቀፍ ዘሎ አካላት ካብ ምዃን ሓሊፉ መፍትሒ ዘምጽእ ከም ዘይኮነ ኣቓልቦ ክወሃቦ ዝግባእ እዩ።

ህልዊ ኩነታት ናይ ህዝብታትናን ሃገርናን ዝጠልበና ዘሎ ግቡኣት፡ ብቐዳምነት ህዝብን ሃገርን ካብ ውድቀትን ምብትታንን ብምድሓን፡ መሰረታዊ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብምትእትታው፡ ናይ ህዝብታትና ዝተማለኦ ኩሉ መዳያዊ መሰልን ረብሓን ብምርግጋጽ፡ ናይ ሰላምን ደሞክራሲን ልምዓትን ተጠቀምቲ ብምዃን ኣብ ጉደና ዕቡትን ስልጣነን ክምርቡ ንምግባር እዩ።

እዞም ብዝተፈላለዩ ሚላ ብምጥቃም ንሃይማኖታውን ባህላውን ፍልልያት ናይ ህዝብታትና ብምምዝማዝ ኣብ ሞንጎ ህዝብታትና ፍልልያት ብምፍጣር፡ ጸቢብ ፖለቲካዊ ረብሓ ንምርካብ ዝጽዕሩ ዘለዉ አካላት ግን፡ ነዚ መሰረታዊ ዕላማ ናይ ህዝብታትና ንምዕዋት ጠጠው ዝበሉ ኣይኮኑን ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ብመድረኽ ኣንጻር ቦተሓሳስቦምን ሚላኦምን ክምዘኑ እንከለዉ፡ ይእመኑሉ ኣይእመንሉ ብዘዩገድስ ብወድዕነቶም ኣብ ህዝብታትና ሃይማኖታዊ ስኽፍታታት እናፈጠሩ ነቲ ቃልሲ ኣብ ምድንጓይን ምድኻምን ንጸላኢ ዕድል ኣብ ምሃብን ኣሉታዊ ተራ ኣብ ምጽዋት ዝርከቡ ዘለዉ እዮም። ስለ ዝኾነ

ብእሩምን ሓላፍነታውን ቃልሲ ንክእረሙ ዝኸእሉ ምእራም፡ ንዘይክእሉ ድማ ብህዝባዊ ቃልሲ ንምስግሮም ዝግበር ቃልሲ ብምጥንኻር ምቕጻል መተካእታ ዘይብሉ እዩ ዝኸውን።

ናይ ህዝብታትና ሃይማኖታዊ እምነታት ናጽነትን ማዕርነትን ምርግጋጽ፣ ናይ ዝኾነ ሃገራዊ ዜጋ ናይ እምነት ነጻነት ምሕላው፣ ኣብ ሞንጎ ተኸተልቲ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታት ናይ መሰል ፍልልይ ዘይምግባር። ዝኾነ ዜጋ ብምክንያት እምነቱ ተጽዕኖ ዘይምግባርን ሃይማኖት ካብ መንግስትን ትምህርታዊ ትካላትን ዝተፈልዩ ክኸውን ምግባር። መንግስትን ሃይማኖትን ኣብ ሕድሕድ ጉዳይቶም ኢድ ምትእትታው ዘየፍቅድ ስርዓት ክህሉ ምግባር። መንግስቲ ካብ ሃይማኖት ዝተፈለዩ ዓለማዊ /ሰኩላር/ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ኮይኑ ንኲሎም ሃይማኖታት ብማዕረ ዘተኣናግድ ምግባር። ዝተፈላለዩ ሃይማኖታዊ ትካላት ምስ ቅዋም /ሕገ-መንግስቲ/ ብዘይጓነጽ መንገዲ ንእምነቶም ዘስተምህርሉን ዘማሓድርሉን፡ ናይ ገዛእ ርእሶም ትካላትን ምምሕዳርን ክህልዎም መሰሎም ዝተሓለወ ምግባር።

ኣብ መጻኢት ሓራ ኤርትራ ንዝኾነ ሸነኽ ሃይማኖት ዝውክል ሃይማኖታዊ መንግስቲ ክህሉ ዘይምፍቃድን ወዘተ ዝኣመሰሉ ብቃልሲ ክረጋገጹ ምግባር ህዝብታትና ኣብ ርእሲቶም ካለኦት መሰረታውያን መሰላቶም ምርግጋጽ፡ ኣብ ኣብ ሃይማኖታዊ እምነት መዳይ ዝተማለኣ መሰል ክህልዎም ስለ ዘኸእሉ ከም ነጥብታት ዚኣምን ንምዕዋት ክንቃለስ ቅኑስ እዩ ዝኸውን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብ ናይ ህዝብታትና ሃይማኖታዊ ፍልልያት ተሓቢኦም ክጥቀሙ ንዘደልዩ ግጉያት ኣካላት ኣብ ምምካትን ምፍሻልን 'ውን ዝሕገዎም እዩ ዝኸውን። ካብዚ ቅኑስ እምነትን ዕላማን ዘወጸኡ ኣብ ሃይማኖታዊ ጽባታትን ድሕረትን ተሓቢእካ ካብ ሃይማኖታዊ ፍልልያት ክትጥቀም ምፍታን ግን፡ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ካብ ምኃን ዘድሕን ኣይኮነን።

መሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ዘምጽእ ቅኑስ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር፡ ብድሑር ናይ ትምክሕቲ ጽባታትን ባለጽን ኣረኣኢያታትን ዕሉም ተዋሓጦ ከይወድቕ ምርብራብ የድሊ።

ወዲ-ሰብ ጥዕና ምስ ሰኣነዩ ንጥዕና ዝደልዮን ዝምነዮን። ሰላም ምስ ሰኣነዩ ብዝያዳ ኣድላይነት ሰላም ዝስቆርን ዝናፍቕን። ዘይማዕርነታዊ ኣድላዊ ምልካዊ ምሕደራ ምስ ኣጋጥሞዩ፡ ብዝያዳ ብዛዕባ ደሞክራሲን ደሞክራሲያዊ ትካላዊ ኣሰራርሓ ዝግደስን ንሰለኡ ዋጋ ዝኸፍልን። ልዕና ግዝኣተ ሕጊ ምስ በረሰን ኢደ-ውነናውነት ምስ ነገሰንዩ፡ ማሕበራዊ ፍትሕን ልዕልና ግዝኣተ ሕግን ዝጠልብን ንምርግጋጽ ዝቃለስን። ኮታ ውልቀ ዜጋታት ኮኑ ህዝብታት፡ መሰል ምስተነፍጉ፣ ካብ እትዋት ሃገር ተጠቀምቲ ከይኾኑ ምስተገለሉ፣ ሃይማኖታዊ እምነቶም ዝእዝዙ መምርሒ ምስተገደበን ምስተደፍረን፣ ደርባውን ብሄራውን ወጽዓ ምስ በጽሖምንዮም ካልእ ዝሓሸ ኣማራጺ ሃስስ ዝብሉን ኣንጻር ጸላእቶም ዝውደቡን።

ሎሚ ኣብ ኤርትራ ስልጣን ሓዙ ዘሎ ፖለቲካዊ ስርዓት፡ ንህዝብን ሕግን ዝፈርሕን ዘኸብርን ኣይኮነን። ብኣንጻሩ ንልኡላውነት ህዝብን ሕግን ብርእዮ ዝጥሕሱ ዝኾነ ናይ ደሞክራሲን ደሞክራሲያዊ ምሕደራን ኣንፈት ዘይብሉ፡ ካብ መስመር ሰብኣውነት ዝወጽኦ፡ ፈራሕ ጨካን ፍጹም መላኺ ስርዓትዩ። እዚ ፖለቲካ ኤርትራ ብከበደ ሓሚሙ ቅልጡፍ ፍወሳ ይደሊ ከም ዘሎ ዝሕብርዩ። ዜጋታትን ዝተፈላለዩ ማሕበራዊ ክፍልታትን ዘስምዕም ዘለው ዘይሕጉስነትን ቅሬታን ብሓፈሻ፡ ብዝሓ ተቓውሞን መልክዕ ውደባን ከኣ ብፍላይ፡ ካብዚ ፍጹም መላኺ ስርዓት ዝኸተሎ ዘሎ ኣድላዊ ምሕደራን ፋሽሽታዊ ተግባርን ዝተወልደ ንምኃኑ ሓደን ክልተን የብሉን። እዚ ዓይነተ ብዙሕ ተቓውሞን መልክዕ ውደባን መበገሲሑ ሕቶ መሰልን ክብሪ መንነትንዩ። መሰለይ፡ ክብረተይ፡ መንነተይ ኢሉ ዝሓትት፡ ብዝመረጸ መልክዕ ውደባ ተጠራኒፉ ኣንጻር ወጻዕቱ ዘትከለ ቃልሲ ዘካይድ ህዝቢ ወይ ምንቅስቓስ ከኣ፡ ናእዳን ደገፍን የድልዮ። ዝኾነ ካልእ ኢንታን ንእምነቱን መልክዕ ውዳብኡን ዘናሹ፡ ዘቆናጽብ ተለጣፊ ስም ክወሃብ ኣይግባእን። ስለምታይ'ሲ ካብ ፍጹም መላኺ ናብ መሰረታዊ ናይ ፖለቲካዊ ስርዓት ለውጢ ዝግበር ምስግጋር፡ ኣብ መጽናዕትን ንቕሓትን ዝተሰረተ ብቕኑስ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ዝተሰነዩ ውዳብ ተቓውሞ ደኣምበር፡ ብምምሽግን፣ ብልመናን ጽገናን ዝፍታሕ ኣይኮነን። ነዚ መድረኻዊ ብደሆዚ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያ፣ ትምክሕተዊ ኣረኣኢያ፣ ጸቢብ ኣረኣኢያን ማእከላይ መርገጽ ማለት ተበላጺ ኣረኣኢያን ዘለዎም ወገናት ከመይ ይገልጽዎን ይቃለሰዎን ገለ ኣብነት ንመልከት፡-

ሀ. ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያ ዘለዎም ወገናት፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያ፡ ንዕኡ ዝውክል ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ መደብ-ዕዮን ዘለዎም ወገናት፡ ንኤርትራ ዝመርሕ ዘሎ ሓይሊ፡ ዘይሕጋዊ፣ ዘይደሞክራሲያዊ፣ ቀይዲ ኣልቦ ጸረ-ሰላም፣ ጸረ-ህዝቢ፣ ጸረ-ደሞክራሲ፣ ናይ ውሑዳት ክብርን ረብሓን ዝሕሉ፡ ብኩሉ-መዳያዊ ቃልሲ ክውገድ ዘለዎ፡ ጨና ናይ

ደሞክራሲን ደሞክራሲያዊ ምሕደራን ዘይብሉ ፍጹም መላኸ መንግስታዊ ጉድለቶቹ። አብ ልዕሊ ህዝብታት ኤርትራ፡ ደርባዊ፣ ምምሕዳራዊ፣ ብሄራዊ፣ ሃይማኖታዊ፣ ጾታዊ፣ ቦታዊ ፍልልያት ፈጠሩ ብዘይ ንሕስያ ዝገዝእ ዘሎ ጨፍጫፊ ስርዓትቶቹ። በዚ ናይ ከፋፊልካ ግዛእ አዕናዊ ሜላ፡ አብ ልዕሊ ዜጋታትን ህዝብታትን ኤርትራ ኢ-ሰብአዊ ባርባራዊ ግፍጫ ጠምፍጸም፡ ህዝብን ሃገርን ካብ ህላው ናብ ዘይህላው ከምርሑ ዝገብር ዘሎ ቀዳማይን ደመኛን ጸላኢያ ኢሎም የገልጽዎ። በዚ ከምዚ ዝበለ አርሜናዊ ጃንዳዊ ውዲታዊ ምሕደራ፡ ናይ ምዝራብ፡ ምውዳብ፡ ምቅዋም፡ ምድጋፍ፡ ምንቅስቃስ፡ ደሞክራሲያዊ መሰላት ዝተነፍጎም፣ ብብሄራውን ሃይማኖታውን አድልዎ ዝተጠቐዑ ወገናት፡ ንክብረት መሰረታዊ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰሎም፡ ብሄራዊ መንነቶም፣ ሃይማኖታዊ እምነቶም፣ ዝገብርዎ ቃልስን መልክዕ ውደባን ከአ ቅኑዕን መተካእታ አልቦንዮ ይብሉ። ብኹሉ ደላዩ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ክድገፍን ሓቢርካ ብምስራሕ አብቲ ዝድለ ሸቶ ክበጽሕ ከም ዘለዎን ድማ ይምህሩ።

አብ ቀዳማይ ውድባዊ ጉባኤ ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ (ደግሓኤ) 17 ሚያዝያ 2014 ዝጸደቐ ፖለቲካዊ መደብ-ዕዮ ሰፊርም ካብ ዘለው ነጥብታት፡ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ጽግዕተኛ መንግስቲ ህግደፍ፡ ብዝተፈላለዩ መልካዓት ንኸብራ፡ መሰልን ረብሓን ህዝብታት ኤርትራ ናብ ረብሓኦም ንምውጻልን ናይ ሃገርና ልኡላውነትን ነጻነትን ንምግባር ዝተኣታተው ናይ ወጻኢ ሓይልታት፣ ንድሕረትን ድኽነትን መሰረት ዝኾነ ተረፍ መረፍ መስፍናዊ አተሓሳስባን ባህልን ንምውጋድ ዘይሕለል ጽኑዕ ሰውራዊ ቃልሲ ምክያድ። ንጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ጽግዕተኛ ስርዓት ህግደፍን መሻርኹቱን ጠቕሚ ንምርግጋጽ፡ ናይ ጭቁን ህዝቢ መሰልን ጠቕምን ንምጭፍላቕን ዝቐመ ጸረ-ህዝቢ ትካላት ምሉእ ብምሉእ ብምውጋድ፡ ብህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ዝምራሕ፡ ናይ ሓፋሽ ህዝብታት ኤርትራ መሰልን ረብሓን ዘረጋግጽ ሓቀኛ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ኤርትራ ምምስራት።

አብ ትሕቲ ጸረ-ህዝቢ ምልካዊ ስርዓት ኮይኑ፡ ንናይ ጭቆና መሳርሒ ከገልግል ዝጸንሐ ማሕበረ ቁጠባውን ፋይናንሳውን ትካላት፡ ድሕሪ ውድቀት ህግደፍ ብቀጥታ አብ ግዝያዊ መሰጋገሪ መንግስቲ አትዩ ብዝተጸንዐ መንገዲ ናብ ረብሓ ውጽዕ ህዝብና ክውዕል ምግባር። ዝምስረት ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ናይ ገዛእቲ ደርብታት ናይ ዓፈናን ጨፍጨፋን መሓውራት ብምውጋድ ፖለቲካዊ ስልጣን አብ ኢድ ሓፋሽ ህዝብታት ኤርትራ ክአቱ ምግባር። ብናይ ህዝብታት ኤርትራ ድሌትን ውክልናን ዝቐረጽ ህዝባዊ ደሞክራሲ ሕገ-መንግስቲ ክህሉ ምቅላስ ይብል። ቀጺሉ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ፕሮግራም ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ፡ አብ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ፣ ዝምድናታት ወጻኢ፣ ባህሊ አመልካቲ ሓቕፍም ዘሎ መትከላት፡ ናብ ዝበዝሐን ዝተወጸዐን ሓፋሽ ዝወገኑ፡ አብ ኤርትራ ሱር ነቀል ፖለቲካዊ ለውጢ ደኣምበር ጽገና አድላይት ከም ዘይብሉን ኮለል አቢሉ ዝሕብር'ዩ። ህግደፍ ብባህርን ብግብርን እንታይ ከም ዝመስል፡ ንመን ከም ዝውክል፡ ከመይ ክንቃለሶ ከምዘለና፡ ድሕሪ ውድቀቱ ህዝባዊ መንግስቲ ከመይ ክንተክል ከም ዘለናን ንጽር ፖለቲካዊ አንፈት ዘርኢዮ። ነቲ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መደብ-ዕዮ ብምልኡ አብዚ ንምስፋር ስለዘይከአል ካብ መሓውራትን አብያተ ጽሕፈታትን እቲ ውድብ ወሲድካ ንምንባብ ይከአልዮ።

ለ. ትምክሕታዊ አረኣኢያ ዘለዎም ወገናት፡ ነዚ ትምክሕታዊ አረኣኢያዚ ዝውክሉ ወገናት፡ አብ ኤርትራ ውልቀ መላኸ ስርዓት ከምዘሉ፡ ህዝቢ ይብደል ከምዘሎ፣ ንመሰሉ ክቃለስ ከምዘለዎ ይዛረቡ። ተገልቢጦም ዜጋታትን ማሕበራዊ ክፍልታትን ንመሰሎም፡ ንሰብአዊ ክብሮም፡ አንጻር መላኸ መንግስታዊ ጉድለቶቹ፡ እንታይ ዓይነት ፖለቲካዊ ርእይቶን መልክዕ ውደባን ክኸተሉ ከም ዘለዎም ክውስኑ ይደናደኑ። አብቲ ዝሓለፈ አንጻር ሰንሰለታዊ ግድማዊ መግዛእታዊ ስርዓታት ዝተኻየደ ሓባራዊ ቃልሲ፡ ዝተኸፍለ ደምን መስዋእትን እናኮማስዑ፡ ብውሕዱ፡ ነቲ ሕጂ አብ ምድሪ ኤርትራ ብዘበታዊ ገዛእ ተፈጠሩ ዘሎ ጥሕስት መሰረታዊ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት አብ ጸብጻብ ዘየእቱ፡ አብ ትሕቲ ዝኾነ ይኹን ኩነታት ሓድነት ህዝብን መሬትን ይጭርሑ። ብውልቀ መላኸ ስርዓት ዝተገፍዑ፡ መሰል ዝተነፍጉ፡ አድልዎ ዝበጽሑም፡ ካብ ፖለቲካዊ ወሳኝነትን ቁጠባዊ ተጠቃምነት ዝተገለሉ ወገናት ንዝቐርብዎ ሕቶ መሰል ሕቶ ደሞክራሲ የውግዙ ይኹን።

ብፍላይ ብብሄራውን ሃይማኖታውን መልክዕ ምውዳብ፡ ነዚ ዝቐበል አረኣኢያ ምውናን ቦታነዮ። ትሕቲ ሃገራዊ'ዩ። ናይ ደገ ተልእኾ ዘለዎዩ። ከይሳዕረር ክህረም ዘለዎዩ ይብሉ። ንሳቶም ኩሉ ሃገራዊ ጉዳያት ዝምልከቶም፡ ለባማትን ሓላፍነታውያንን ዜጋታት፡ እቲ ካልእ አብ ሃገራዊ ጉዳያት ርእይቶኡ ክህብ መሰል፡ ብቐዓትን ሓላፍነት ዘይብሉ ብዘስምዕ ብትምክሕቲ ዝተለውሰ ፖለቲካ ቃና አፍካ ሓዝ ይብልዎ። ናትና ሰማዕ መንገድና ተኸተል ይሰብኩ። ንሕቶ ደሞክራሲያዊ መሰል አብ ክንዲ ብሃናጺ አረኣኢያን ምእትምማንን ብስነ-መኅት ሓይሊ ጸጥ ከብልዎ ይጽዕሩ። ህግደፍ ብደርባዊ ባህሪ ትምክሕተኛዮ። ንትምክሕተኛታት ድማዩ ዝውክል። ተበዲልና አንጻር ምልኪ ንፍትሒ ንደሞክራሲ ንቃለስ አለና ዝብሉ ገለ አብ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝተሰለፉ ወገናት፡ ንሕቶ መሰል ሕቶ ደሞክራሲ ብጸጋ ተቐቢሎም

ሓቢሮምን ተኸባቢሮምን አብ ክንዲ ምቅላስ፡ በቲ ቀዳማይ ጸላኢ ዝጥቀሙሉ ቋንቋ፡ ትሕቲ ሃገርነት ልዕሊ ሃገርነት ምባሎም ውሽጣዊ መንነቶም ዝሕብር'ዩ። ትምክሕታዊ ኣረኣኢያ ብትምክሕታዊ ኣረኣኢያ ክምከት ድማ ተራእዩን ተሰሚዑን ኣይፈልጥን።

ሐ. ጸቢብ ኣረኣኢያ ዘለዎም ወገናት፡ ንጸቢብ ኣረኣኢያ ዝውክሉ ወገናት፡ ውጽዓት'ዮም። ብዱላት'ዮም። ደገፍቲ መሰረታዊ ለውጢ ድማ'ዮም። ግን አብ ደሞክራሲን ኣምር ናይ ደሞክራሲን ዘለዎም ኣገንዘብ ዝተዛበዮ። ሕቶኣም ሕቶ ደሞክራሲ'ዩ። ይኹን ደኣምበር መሰረታዊ ደገፍቲ ፈተውቶም ወይ ወገኖም በዓል መን'ዮም፡ መሰረታዊ ደገፍቲ ጸላእቶም'ከ ፈላልዮም ክራኡ ኣይክእሉን። ሓንሳብ ዋናታት መትከላት ህዝባዊ ደሞክራሲ መሰሎም ይቐርቡ። ካልእ ግዜ ከኣ፡ አብ ንገር ናይቶም ንእምነቶምን መልክዕ ውደባኦምን ብትሕቲ ሃገርነት ዝኸሱ ትምክሕተኛታት አትዮም። ሎሚ ዘድልዮና ሓደ ምዃን'ዩ እናበሉ ጸፋዕፋዕ ይብሉ። ንጽር መርገጽ የብሎምን። ኣካይዳኦም ኩነታታዊ'ዩ። ንፋስ'ዩ ኣይጭበጥን። ተገልቢጦም፡ ነቶም አብ ስልጣን ዘለው ውሱናት ወሰንትን ንሳቶም ዝተፈጥሩሉ ሕብረተ-ሰብን ብሓደ ይሰርዕዎም። ይጥርጥርዎም። ንሳቶም ንበይኖም አብ ትሕቲ ምልካዊ ስርዓት የነብሩን ይብደሉን ከም ዘለው፡ ስለዚ ከኣ ናቶም ናይ ደሞክራሲ ናይ መሰል ሕቶ ጥራሕ ቅኑዕ፡ ንመሰረታዊ ናይ ፖለቲካዊ ስርዓት ለውጢ ዝቃለስ ገይሮም ይሰብኩ። ንሕና ንበይንና ኢና ብዝብል ነብሶም ስለ ዘግለሉ፡ ካልኣት ውጽዓት፡ ደሞክራሲያውያን ደለይቲ መሰረታዊ ለውጢ ዝኾኑ እመናት ናይ ቃልስን ለውጥን መሓዙት ከም ዘለውዎም ኣይኣምኑን። ይዕብ ይንኣስ ማለት መሰረታዊ ይኹን ኣይኹን፡ ብደረጃ ተራ ውልቀ ሰባት ዝተባህሉ ኮነ ብደረጃ ውድባት ንዕኡም፡ ነቲ ንሶም ዝተወልድሉ ብሄር፡ ከባቢ ኮነ ሃይማኖት ዝኾኑ ምስ ዘጋጥም፡ ጸላኢና ስለ ዝኾነዩ ዝብል ትርጉም ሂሶም ናብ'ቲ ወገና ዝብልዎ ግጉይ መልእኽቲ የመሓላልፉ። ብሓጸሩ ተግሚቶም ክድግፉ፡ ተግሚቶም ድማ ክቃወሙ ይረኣዩ።

ጸቢብ ኣረኣኢያ ካብ ትምክሕታዊ ኣረኣኢያ ከም ዝውለድ ምሁራት ፖለቲካዊ ስነ-ፍልጠት ዝበጽሖም መደምደምታዮም። ትምክሕታዊ ኣረኣኢያ ዘለዎም ወገናት፡ ሓድነት ሃገርን ህዝብን አብ ዝብል ተሓቢኦም ሕቡእ ኣደንዳኦም ንምዕቃት'ዮም ዝጥቀሙሉ። እዞም ጸቢብ ኣረኣኢያ ዘለዎም ወገናት ብተመሳሳሊ፡ አብ ርኡይ ወጽዓ ብሄርም ወይ ሃይማኖቶም ተሓቢኦም፡ ካብ ካልእ ዝሰምዕዎ ንደቂ ገርሂ ልባ ከደናገር ይኸእልዮ ዝብልዎ ውዲታት እናኣለሙ፡ ተጃሳሒ ቃላትን ሓረጎትን እናመዘዙ፡ ውጽዓት ምስ ውጽዓት ኣተፋኒኖም ብስምቲ ሓቀኛ ደላዩ ለውጢ ተሓዋዊሶም አብ ምቕት ዝነብሩ'ዮም። ጸቢብ ኣረኣኢያ ኩሉ ግዜ ተናዒቑ፡ ተሰጊረ፡ ተንኒዩ፡ ተበዲለ ..ወዘተ ደኣምበር ናቱ ጌጋ ናቱ በደል፡ ናቱ ጸረ-ደሞክራሲያዊ ዝኾነ ኣረኣኢያን ተግባርን ብልክዕ ገምጊሙ ክእረም ኣይገብርን። እንተደለ'ውን ግን ኣይክእልን። ስለምንታይ ባህሪኡ ስለዘይፈቐደሉ።

መ. ተበላጺ ኣረኣኢያ ዘለዎም ወገናት፡ ተበላጽቲ ዝኾነ ዝተነጸረ ናትና ዝብልዎ ፖለቲካዊ መርገጽ ዘይብሎም፡ “ክውዕየካን ብማንካ ክዝሕልካን ብኢድካ” ከም ዝበሃል፡ ንሕና ፖለቲካዊታት ኣይኮናን። አብ ፖለቲካ ድማ ክንኣቲ ኣይንደልን ዝብል ኣይውፍር ኣየእቲ ዝኾነ ኣረኣኢያ ሓዞም፡ የማን ጸገም እናተላኸዑ ማለት ንዝሓየለ እናወደሱ፡ ንዝደኸመ እናኾነኑ ህይወቶም ዝመርሖ መሳርሒ ናይ ቤላ ቤሎ'ዮም። ንርእይቶኹም ብውደባን ኣረኣኢያን ኣሰንይዎ፡ አብ ትኣምንሉ ተጠርነፉ ምስ እትብሎም፡ ፖለቲካ ንፖለቲካኛታት፡ ፖለቲካን ኤሌትሪክን ብርሑቕ፡ ንሕና አብ ኩሉ ዘየለና ነጻ ሰባት ኢና። አብ ፖለቲካ ክናኣቲ ኣይንደልን ይብሉ። ብተግባር ግን ብዘይተወደበን ብዘይወግዓዊ መልክዕን መንግስቲ ህግደፍኮ ናይ ኩሉ ጸላኢ'ዩ ፈታዊ የብሉን። ኢሳያስን ገለ አብ ከባቢኡ ዘለው ውሱናት ሰባትን እንተተወገደም ብቐለል ዝይቐየርዮ ዝብል፡ ዝኾነ ማእበራዊ መሰረት ዘይብሉ አብ ህዋ ዝንሳስፍፍ ዘሎ ኣምሲሎም ኣደናጋሪ መልእኽቲ የመሓላልፉ። እንደገና እቲ ስርዓት ጸላኢ'ዩ። ከም ስርዓት ድማ ክውገድ ኣለዎ ንዝብሉ ወገናት ክምልሱ እንከለው ድማ፡ ህዝባዊ ግንባር/ህግደፍኮ ነጻነት ሓዙ ዝመጽኡ፡ ብዙሕ መስዋእቲ ዝኸፈለ ሃገራዊ መንግስቲ'ዩ። ጸላኢ ዝበሃል ናይ ደገ መግዛእቲ ጥራሕ'ዩ። ናብ ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራ ጥይት ምትኳስ ክድግት'ዩ። ካልእ ተልእኾን ትሕቲ ሃገራዊ ኣጠማምታን'ዩ። መንግስቲ ህግደፍ ክፈርስ ኣለዎ ማለት ኤርትራ ከም ሃገር ክትበታተን ኣለዎ ማለት'ዩ። እዛ ሃገርኮ አብ ካልእ ዘይርከብ ፍሉይን ተበሃግን ባህሪያዊ ጸጋታት ስለዘለዎ ብዙሓት'ዮም ዓይኒ ዘውድቑላ። ካብዚ ዝኾነል እዚ መንግስቲ ተሪር ኮይኑምበር ብዙሓት ጸላእትን ተጸባእትን'ዮም ዘለውዎ። ነዚ አብ ጸብጸብ ዘየእቲ ተቐውሞ፡ ቅኑዕ ኣይኮነን። ኣይንድግፎን ከኣ ዝብል በላቤሎ ይነዝሑ። ብተመሳሳሊ ንደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ሓንሳብ የመጉሱ ሓንሳብ ይኸሱ የነሸው። ብዛዕባ ህዝብን ሃገርን ልዕሊ ካልእ ከም ዝግደሱ ከም ዝሓሙ ብማዕዶ ኮይኖም እህህ ይብሉ። ብህዝብን ሃገርን ትግደሱ ትቅንዘው እንተደኣ ኮይንኩም፡ ዋላ ኣይትወደቡ ብገንዘብ ብፍልጠት ተሳተፉ ምስ እትብሎም ኣይ ብኣ ኣይትምጸኣና ኢሎም ይጻጽውኻ። ኣካል በላቤሎ ማለት ዐቪ ኮይኖም ግን፡ ሞራል ናይቲ በዓል ዕላማ በዓል ወነ ንምምድኻም ይነጥፉ። እዚኣም ብሓጸሩ ናይ ፖለቲካ ነጋደ'ዮም።

ሰለዘ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሲ ኣብ ዝሓጸረ ግዜ ላዕለዋይ ኢድ ሓዙ ከይዕወት ቀንዲ ዕንቅፋት ከይኖም ዘለው፡ እዞም ልዕል ክብሉ ዝተገልጹ ድሑራት ኣረኣእያታት ማለት፡ ትምክሕታዊ ኣረኣእያ፣ ጸቢብ ኣረኣእያን ተበላጹ ኣረኣእያንንዮም። እዞም ድሑራት ኣረኣእያታት እዚኣቶም ሎሚ ድሕሪ ነጻነት ኤርትራ ምርግጋጽ ዝተፈጥሩ ኣይኮኑን። ኣብ ኣእምሮ ወንንቶም ተጸይሮም ናብ'ቲ ፍትሓዊ ህዝባዊ ነጻነታዊ ቃልሲ ዝተጸንበሩ፡ ጠንቂ ደማዊ ኩናት ሕድሕድ ዝኾኑ ኣዕነውቲ ኣረኣእያታትንዮም። እዞም ድሑራትን ኣዕነውትን ኣረኣእያታት እዚኣቶም ኣብ እዋን ብረታዊ ቃልሲ ንሃገራዊ ነጻነት፡ ኣብ ልዕሊ ቅኑዕ ደሞክራውያዊ ኣተሓሳስባ ጸብለልታ ነይርዎም። ሎሚ ብተመሳሳሊ ኣብ ልዕሊ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ጸብለልታ ሓዞም ይርከቡ። እቲ ንመሰረታዊ ናይ ፖለቲካዊ ስርዓት ለውጢ ዝቃለስ ቅኑዕ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣእያ ኣብ'ቲ በዓል ቤት ናይ'ታ ሃገርን ቃልሲን ዝኾነ ሓፋሽ ብግቡእ ከይሰርጽጦ፡ ሓፋሽ ኣብ'ቲ ዘርበሖ ተወዲቡ ዕድመ መክራኡ ከዩሕጽር፡ ነቲ ናይ ቃልሲ ባይታ ዘሪጎም፡ ኣንፊት ኣህቢዎም ኣብ ዕንክሊል ክነብር ዝለዓለ እጃም ይጸወቱ ኣለው።

ባህርን ተግባር ስርዓት ህግደፍ ብዘይካ ብኩሉ ኣገባብ ቃልሲ ጸራሪካ ምድርባይ ካልእ ዝኾነ መድሓኒት የብሉን። ከምኡ-ከይገበርካ ህዝብን ሃገርን ካብ ምብትታን ንምድሓን ኣይከኣልን። ብቐንዱ ስርዓት ህግደፍ ናይ ምጽራግን መሰረታዊ ህዝባዊ ሰውራዊ ለውጢ ናይ ምምጻእን ተልእኾ ዘለዎም ድማ እቶም ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣእያ ዘለዎም ወገናትዮም። እንተኾነ እዚ ኣረኣእያዚ፡ ኣብ ባይታ ኣሎ ግን ዝሰፍሐን ጎልቢቲ ኣብ መድረኽ ዝወጸኣን ኣይኮነን። እቲ ህዝባዊ ቃልሲ ክዕወት፡ እቲ ቅኑዕ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ዝወነ፡ ደርባዊ ንቕሓት ናይ'ቲ ሕብረተ-ሰብ ሓፍ ክብልን ህዝቢ ቅኑዕን ዘይቅኑዕን ብመትከል ብትኽክል ከለልን ብቀዳምነት ውሽጣዊ ድኽምታቲ እናውገደ ቀጸሊ ናይ ፖለቲካዊ ኣስተምህሮ ስራሓት ክግበር ይህልዎ። እዚ ከኣ ንሕቶ ሓድነትን ምሕዝነትን ፖለቲካዊ ደሞክራሲን ዝዕንቅፋ፡ ናይ ትምክሕትን ጸበትን ኣረኣእያታት ብውሽጥን ብደገን እናተቐለሱ፡ ኩሉ ሃገራዊ ሓይልታት ኣብ ትሕቲ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ተጠሚሩ፡ ንእዋናዊ ጸላኢና ስርዓት ህግደፍ ብምውጋድ፡ ህዝብን ሃገርን ንምድሓን ብተግባር እንተተሰሪሕሎ'ዩ ናይ ምትእምማን ባይታ እናተፈጥረ ዝኸይድ።

በዚ ኣቢሉ ከኣ'ዩ ሕሉፍ ተመክሮኡ እናገምገመ ካብኡ ትምህርቲ እናቀሰመ ናብ ዝለዓለ ደረጃ ናይ ግንባራትን ሓድነትን ንምስግጋር ምቕጻ ባይታ ዝፍጠር። እዚ እናተረጋጸ፡ ፖለቲካዊ ንቕሓት ናይ'ቲ ሕብረተ-ሰብ፡ ብተግባር ኣብ ባይታ ብዓይነት ብዝሪኣን ካብ ነጻ ተመክሮኡ ዝረኽቦ ትምህርትን ተሓጊዞ እቲ ቃልሲ ንቅድሚት እናተጓዕዘ ዝሓሸ ዓቕሚ እናወነን ዝኸይድ። በዚ ኣቢሉ ከኣ'ዩ ኣብ ጉዕዞ ቃልሲ፡ ንዘላቂ ረብሓይ ይውክለኒዩ ዝብሎ ደርባዊ ኣረኣእያ እናማዕበለ ኣብ ዙርያቲ ቅኑዕ መስመር እናወገነ ዝኸይድን።

ናይ አንበብቲ ዓምዲ

አብ ክንዲ ህልውን መጻእን ጉዳይ ሃገር ምሕሳብ፡ ሕሉፍ ታሪኽ ጉልባብ ገይርካ ኣብኡ ጥራሕ ክትነብር ምድላይ ናይ ፖለቲካ ጥፍሽናን ውድቀትን ምልክትዮ።

አገደሰቲ ናይ ታሪኽ ተረኽቦታትን ነጥብ መቐይሮታትን ብዓወታት ይኹን ወይ ኣብ ሃገር ብዘሕዝን ስምብራት ዝገድፉ ፍጻሜታት ጉቡእ መጽናዕቲ ተገይርሎም፡ ብሕጋውን ደሞክራሲያውን መንገዲ ዝተመርጸ ባይቶ ሃገር፡ ከከም ክብደቶምን ኣገዳስነቶም ብመንግስቲ ተወሲኖም እናተዘከሩ ክኸዱ ተደላይነቶም ዘካትዕ ኣይከውንን። እዚውን ሓድሽ ወለዶ ካብኡ ትምህርቲ ቀሲሙ፡ ንህልውን መጻእን ጉዳይ ሃገር ሓይሉ ኣተርጎሞ ንቕድሚት ክሰጉምን ሃገር ካብቲ ኣወንታዊ ውርሻታት ናይ ቃልሱ ክትርባሕን ስለ ዝድለ ደኣምበር፡ ብከም ደጋሚት ዑፍ (ፓፓጋሎ) ብቐጻሊ ንዕኡ እናደጋገምካ ከበሮ እናደሰቕካ፡ ኣብ ሕሉፍ ታሪኽ ጥራሕ ተኸባልካ፡ ከም ሽንቲ ገመል ንድሕርት ክትምለስን ዕንክሊል እናበልካ ክትንበርን ኣይኮነን ዕላማኡ።

ስርዓት ህግደፍ ግን ብሓይሊ ብረት ኣብ ኮረሻ ስልጣን ካብ ዝድይብ ኣትሒዞ ማለት ኣብ ናይ ርብዓ ዘመን መንግስታዊ ስልጣን ኣብ ዝተፈላለዩ ኣጋጣሚታት ናይ ዓበይቲ ፍጻሜታት ኢሉ ዘካይዶም በዓላት፡ ተዘክሮታት ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዝተፈላለዩ ፈስቲቫላት እናወደቡ፡ ኣብ ተራ ግዜውን ከይተረፈ ደጋጊሙ ዘዘውትሮ፡ ኣብ ሕሉፍ ተመክሮታት ደኣምበር፡ ኣብ ጭቡጥ ሕጂ ሃገር ኣጋጣምዎ ዘሎ ጸገምን መጻኢ ጉዕዞ ህዝባን ብሩህ ኮይኑ ናብ ጎደና ቃልስን ዓወትን ክትምርሽ ዘገድሶ ኣይኮነን። እዚ ከኣ ስቕ ኢሉ ብዘይኣፍልጦ ዝገብሮ ዘሎ ዘይኮነስ፡ ብጭቡጥ ኣብ ባይታ ኣብ ናይ ሕጂ ይኹን መጻኢ ንሃገር ዘርብሕ ኣብ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ ዝገብሮ መሰረታዊ ይኹን ጸገናዊ ምምሕያሻት ስለዘዩሉ፡ እቲ ጉዕዞ ናይ ዕቤት ዘይኮነስ፡ ናይ ምንቁልቋልን ውድቀትን ስለዝኾነ፡ ነዚ ዝሸፍነሉ ዘሎ ገይሩ ብምውሳድ ዕድመ ስልጣን ከናውሓሉ ንምድንጋር ዝጥቀሙሉ ሚላዮ።

ብርግጽ ደሞክራሲያውያን ውድባትን መንግስታትን ካብ ሕሉፍ ተመክሮኦም ኣወንታዊ ይኹን ኣሉታዊ ካብኡ ተማሂሮም ነቲ ኣወንታኡ ንምዕቋብን ንምዕባለን ነቲ ኣሉታኡ ከኣ ከይድገም ንምግባርን ብሃገር ደረጃ ንኣገደሰቲ ተረኽቦታት ናይ ሓጎስ ይኹን ናይ ሓዘን ዝተለምዎም ዕላማታት ከወውቱ፡ ከም መለዓዓልን መንጠር ኣጋጣሚታት ጽቡቕ ገይሮም ይጥቀሙሉዮም። ስርዓት ህግደፍ ግን ከምቶም ደሞክራሲያውያን መንግስታት ህዝባም ካብ ድሕረትን ድኽነትን ክገላገል ለይትን መዓልትን ብዘይዕረፍቲ ዝሰርሑን ናብ ዝሓሸ ደረጃ መነባብሮ ክሰጋገር ቃልሲ ዘካይዱ ዘይኮነስ፡ ንምዕባል ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ዓገቲ ብምሓዝ፡ ግዜኡ ካብ ኣብ ቁም-ነገር ኣብ ፕሮፖጋንዳዊ ሃልኪ ከሕልፎዮ ጸንሑን ዘሎን። ካብዚ ሓሊፉ ከኣ፡ እቲ ኣብ ሕሉፍ ቃልሲ ጅግንነታዊ ፍጻሜታት ተሰሪሕሎም ኢሉ ዘሕልፎም ፍጻሜታት ክትርኢ እንክለኻ ነቲ ናይ ህዝብታት ታሪኽ፡ ቦቲ ተጋዳላይ ጥራሕ ዝተፈጸመ ገይርካ ንምርኣይ ትኹረት ዝህብ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ንህዝባዊ ግንባርን ንትምክሕታዊ ጉጅላዊ መሪሕነቲን ከም መለኮታዊ ሓይሊ ወልቀ-ሰብኣዊ ኣምልኾ ክወሃብ “ክሳብ ንስኻ ንበር” እናተባህለ ዝዝመረሉ ኣብ ቃልዕ መድረኻት ዝውደሰሉን ምዃኑ ከኣ እቲ ዝሸፍኦ መልክዑዮ። ካብዚ ሓሊፍ ከኣ፡ ናይ ካልኣት ሓይልታት ኣወንታዊ ተራ ዘቐናጽብን ከምዘይነበረ ገይሩ ዘቐርብ ዝንቡዕ ታሪኽ ምዃኑ፡ እቲ ንሱ ዘመሓላልፎ ወይ ዝሰንዶ ዘሎ ሓቀኛ ታሪኽ ተጋድሎ ህዝብታት ክኸውን ኣይክእልን። በዚ ዝንቡዕ ኣተሓሳስባዊ ተቃሂዶ ዝዓቢ መንእሰይ ወለዶ ከኣ፡ ክሳብ ክንደይ ኣብ መጻኢት ህንጻት ደሞክራሲያዊት ሃገር ኤርትራ ዕንቅፋት ከም ዝኸውን ዘተሓትት ኣይከውንንዮ።

እዚ ጸረ ህዝቢ ስርዓትዚ ናይቲ ብብግዜኡ ዝገብሮ ፈስቲቫላትን በዓላትን ኣብኡ ዝፈሰስ ዘይትደኣነደ ወጻኢታትን ገዲፍና፡ ናይ ዝሓለፈ ዓመት ፪፬፻፮ ብስም ብሩራዊ ኢዮቤልዩ ዝተኻየደ በዓል ጥራሕ እንተርኢናኻ ንክባቢ ፍርቂ ዓመት ዝኸውን ኣብ ሕሉፍ ታሪኽ ሰፊሕ ፕሮፖጋንዳዊ ወፍሪ ተጻሚዱ ምንባሩ ዝፍለጥዮ። እዚ ኣብ ሕሉፍ ዓወታትን ፍጻሜታትን እናደጋገምካ ኣብኡ ጥራሕ ክትነብር ምድላይ ናይ ዕቤት ምልክት ዘይኮነስ፡ ናይ ፖለቲካዊ ጥፍሽናን ውድቀትን ምልክትዮ። ተኸተታልቲ ዓምዲ ኣንበብቲ ንስኹምከ እንታይ ትብሉ?

ሓዲሽ ተኸለኣብ ካብ ስዑዲ ዓረብ

ጽሬት ከተማ አስመራ ትማልን ሎምን

ኤርትራ ከም ሃገር ብመግዛእቲ ጣልያንያ ዝተነጸረ ደባት ዘለዋ ሃገር ኮይና ተፈጠራ። ከተማ አስመራውን ብጣልያናውያን ኢንጂነራትያ ተቐይላ። ኤርትራ ከም ሃገር ብዝተግደለቶ ንህይወታውያን ዝሰማምዕ ምዑዝ አየር፣ ከተማ አስመራ ተደኩናትሉ ዘላ ብራኽ፣ ብብቐዓት ሞያውያን ዝተቐየሰ ጎደናታት፣ ጽሬታን ነበርታ ኣብ አድላይነት ጽሬት ብዘለዎም ምዕቡል አተሓሕዛን ተደማሚሩ። አፍሪቃዊት ሮማ፣ ቀዳመይትን አብነታዊትን ካብ ከተማታት አፍሪቃ እናተባህለት ብአብነት ክትግለጽ ዝጸንሐ ውቅብቲ፣ ንክትነበረላ አዝያ ተሃራፊት ምችእቲ ከተማያ ነይራ። ነይራ ዝብል ዘለኹ፣ ታሪኻ ደአምበር ብተግባር ፍጹም ብዘሕዝንን ዘሕፍርን ኩሉ መልኰን ምቹእነታን ተገፊፉ፣ ዘይምሱል መሰላ ተደዊና ስለዘላዩ።

ጎደናታት ብመግዛእቲ ጥልያን ስለዚ ከአ ብጣልያናውያን መሃንድሳት ምስተሰርሐ፣ ድሒሮም ንኤርትራ ይገዝኡ ብዝነበሩ ባዕዳውያን ስርዓታት ትርጉም ዘለዎ ጽገና አይተገብረሉን። ካብ 1991 ቢሮክራሲያዊ መሓውሩ ኣብ ከተማ አስመራ ገይሩ ዝገዝእ ዘሎ ስርዓት ህግደፍውን ቆላሕታ አይገበረላን። ብርግጽ መራኸቢታት ህግደፍ ንፕላንን ጽሬትን ከተማ አስመራ፣ ምስ ናይ ካልኣት ርእሰ ከተማታት አፍሪቃ እናነጻጸራ ክሳብ ፖለቲካ ክሰርሓላ ብዙሕ ክበላ ይስመዓየን። ኣብ ንፋስ ማለት ኣብ ማዕከናት ዜና ደአምበር ኣብ ባይታ ትርጉም ዘለዎ ንጥፊታት ዘይብሉ ሚኒስትሪ ቱሩዝም ስርዓት ህግደፍ ካብዚ ቐረባ ግዜ ኣብ ዩኒስኮ ንከመዝግባ ድሌት ከም ዘለዎ ክሃረብ ይሰማዕዩ። እዚ ኩሉ ግን ብናይ ትማል ፕላና፣ ጽሬታን ምቹእነታን መሰረት ዝገበረ ደአምበር፣ ሎሚሲ ከተማ አስመራ ትማልን ሎሚን ኮይና ተደዊናዮ።

ኣብቲ ቀንዲ ብዙሓት ተሸከርከርትን ሰብን ዝመሓላፊሉ ኣብ ማእከል ከተማ ዝርከብ ጽርግያታት፣ አመቱ ዝገብር ስኢኑ ተኸዓዒቱ፣ ኣብ ርሑቕ ገጠራት ዝርከብ መንገዲ ጸጸር መሰሉ፣ መዕቆሪ ማይን መእከቢ ጎሓፍን ኮይኑ፣ ንሓደጋ ተሸከርከርትን ጥዕናዊ ብከላን ጠንቂ ኮይኑ ነበርቲ የሽግር ከም ዘሎ ኣብ ቃልዕ ምስ ወጸ ቲቪ ኤሪ እውን እናተሸቁረርት ሸፊፍ ክትግልጸ ከምዝተገደደት አስተብሂልና ኢና። ዝጨነቕም ነበርቲ ከተማ አባሻውልን ከባቢኣን ቦቲ ድሩት ገንዘባዊ ዓቕሞምን ብሕማምን ብእርጋንን ዝደኸመ ጉልበቶምን፣ ተኸዓዒቱ ናብ መዕቆሪ ማይ ተቐይሩ ካብን ናብን ንምምሕልላናን አፍንጫ ዝሰርንቐ ጨናን ዘሸገሮም ተሓባቢሮም ክደፍኑ ምርአይውን ንዕኡም ዘመስግኖም፣ ዘመገሱም፣ ንጭቡጥ ሃለዎት ከተማ አስመራ ድማ ዝገልጽዮ። ነቲ ኣብ ርሑቕ ገጠራት ከይደ፣ ዝዚፍ ባጀት ስለዐ ንመዋእላት ብስእነት ጽርጊያ ዝሸገሩ ዝነበሩ ዓድታት ጸገም ፈቲሐ እናበለ ንዝጀሃር ህግደፍ ከአ ዕርቃኑ ዘውጽእዮ።

ግርማይ ቦራኽ ካብ መዓስከር ስደተኛታት ኢትዮጵያ

ባይታ ስነ-ምግባር ዘራግኡ፣ ጽቡቕ ስነ-ምግባር ምውራስ ኣይካኣልን እዩ፤

ስርዓት ህግደፍ ከም ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ብልሽዊ ስርዓት መጠን፣ ንኩሉ ክብርታት ናይ ሕብረተ-ሰብና፣ ሃይማኖታዊ፣ ባህላውን ልምዳውን ስድራ-ቤታዊ ክብርታትን ተራን ኣብ ሕብረተሰብ ብምርኻስን ብምዝራግን ፖለቲካዊ ዕድመ ስልጣኑ ንምድልዳልን ንምንዋሕን ዝሰርሕ መንግስቲ ምኃኑ ብኩሉ ዝፍለጥ እዩ። ኣብ ርእሲዚ እዚ ስነ-ምግባር ዝረሓቐ ስርዓትዚ ሓድሽ ወለዶ ቀሲኑ ዝዓብዩሉን ዝማሃረሉን፣ ስራሕ ረኽቡ ናብራ ዝምስርተሉን ንነብሱን ቤተ-ሰቡን ዝሕግዘሉን ዝመርሓሉን ዕድላት ብምዕጋት፣ ታሪኽ ናይ ህዝብን ሃገርን ዝርከቡሉን ዝወርሰሉን መሰጋገሪ መላግብ ብምልሕላሕ ሓድሽ ወለዶና ታሪኻዊ ባይነት ክስመዖ ዝገብር ዘሎ ናይ ታሪኽ ዕንቅፋት ዝኾነ ስርዓት እዩ መንግስቲ ህግደፍ።

ጨፍላቕ ስርዓት ህግደፍ፣ አፍራዪ ሓይሊ ምንእሶይና ካብ አፍራይነት አመዛቢሉ ጀሆ ብምሓዝ፣ ኣብ ናይ ሰብ-ስልጣኑ ዋሂንን ጠቕምን ብነጻ ክገልግሉ እናገበረ፣ ድኽነትን ስእነትን ዓጸቦን ኣብ ህዝብታትና ክኸብድ፣ ህዝብታትና ናቲ ተመጽወትን ተጸባይትን ክኾኑ እናገበረ ብሓሳረ-መከራን ስቓይን ናይ ህዝብታትና ዝጸወት ዘሎ ጨካን ስርዓት እዩ። ህዝብታትና ብሓፊሻ መንእሶይ ክፍሊ ሕብረተ-ሰብና ካአ ብፍላይ ካብ ዝገጥሞም ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ሕሱም መነባብሮ ንምምላጥ ክብሉ ናብ ሰደት ብብዝሒ ክውሕዙን ንዝተፈላለዩ ሓደጋታት ክሳጥሉን እናገበረ፣ ብሞቶምን ህልቂቶምን እናሓጨጨ፣ ናይ ቀብርን ሓዘንን ስነ-ስርዓት ከይግበረሎም ዝእግድ አራዊታዊ መንፈስ ዝተላበሰ ጨካን ስርዓት እዩ።

ብሓጺሩ መንግስቲ ህግደፍ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ናይ ህዝብታትና ግሂሱን ረገጹን፡ ከቢድ ጭቆናን ምዝመዛን አድልዎን እናካየደ፡ ንክቡራት እምነታትን ክብሪታትን ናይ ህዝብታትና እናሕሰረን እናራኸሰን፡ ብጭንቀትን ተስፋ ምቑራጽን ዝተኸበበ ናይ ምኛትን ተድላን ስንኩፍ ሂወት እናሕለፈ፡ ህዝብን ሃገርን ናብ ገምገም ውድቀትን ምብትታንን እናኣሳጠሐ፡ ናይ ህዝብን ሃገርን ክብርን ልኡላውነትን ናብ ዋጋ-ዕዳጋ እናውረደ ክጥቀም ዝመርጽ፡ ሓላፍነት ዘይስምየ ናይ ማፍያታት ጉጅለ እዩ።

ጉጅለ መንግስቲ ህግደፍ እዚ ብመጠኑ ዝጥቀስ ዘሎ ሕማቕ ባህርን ኣነዋሪ ስነ-ምግባርን ዝውንንን ዘካይድን እናሃለወ እንክሎ፡ ኣብ ዝኸነ ግዜ ብፍላይ ካኣ ኣብዘን ዝሓለፉ ተኸታተልቲ ሰሙናት ካብ መራኸቢ ብዙሓት ሓንቲ ዝኾነት ተሌቪዥን ትቪ-ኤሪ ብምጥቃም “ብዛዕባ ባህልና ከመይ ንዕቅብ ኣለና፤ ህጻናት ደቅና ብስነ-ምግባር ኩስኩሲና ኣብ ምዕባይ ተራ ወለዲ ከመይ ኣሎ” ወዘተ ዝብሉን ካልኣትን ኣርእስታት ብምልጻል ንዝተወሰኑ ክፋል ናይ ሕብረተ-ሰብና ብግዱብ ኣገባብ ከመያይጥ ክንዕዘብ ጸኒሕናን ንዕዘብ ኣለናን ኢና። እቲ ትሕዝቶን መስርሕን ናይቲ ክትዕ ብጽሞና ክንመዘን እንክለና፡ ተኸታተቲ ነቲ ዘጋጥም ዘሎ ጸገማት ንምግላጽን ናይ መንግስቲ ተራ ኣብቲ ጸገማት ንምጥቃስን ኣብ ዝፍትንሉ ግዜ እቲ መራሒ መድረኽ፡ ናይ መንግስቲ ስምን ተራን ኣብቲ ጉዳይ ከይልጻል ጻጊቱ ብምሓዝ “ናይ ስድራ-ቤትን ወለድን ተራ ኣብ ባህልና ምዕቃብን ምውርራስን ህጻናት ብስነ-ምግባር ኣብ ምህናጽን ጥራሕ ከመይ ኣሎ ክንግምግምን ክንርእን ኣለና” ዝብል ዓጋቲ ሚላ ናይ ክትዕ ብምጥቃም ናይቲ ብልሽው ስርዓት ኣበራት ንምሽፋንን ንምክልኻልን፡ ብኣንጻሩ ኩሉ ጸገማትን ድኽመታትን ናብቲ ተኸታተቲ ህዝቢ ኮነ ኢሉ ንምጽግንን ንምልጋብን ብዘይ ምቁራጽ ክሰርሕን ከማእዘንን ክንርእ ከለና ከምቲ “ውዩ-ናታስ ንሓማታ” ዝባሃል ምስላ ብጣዕሚ ዘገርም ስጊጥር ዝኾነ ነገር ኢና ተግዚብና።

እቲ ሓቂ ግን፡ መንግስቲ ህግደፍ ንዘይማኖታውን ባህላውን ልምዳውን ክብርታትን ናይ ሕብረተ-ሰብና እናራኸሰ ትርጉምን ክብርን ከም ዘይህልዎም እናገበረ ዝሰርሕ ዘሎ ንሱ እዩ። ስድራ-ቤታት ተዛማዲ እፎይታ ረኽቡን ማሕበራቱባዊ ህይወተን ብግቡእ ከይመርሓን ደቀን ብስነ-ስርዓትን ስነ-ምግባርን ኩስኩሲን ከየዕብያን ኩሉ-መዳያዊ ካብኣተን ክውረስ ዘሎም ነገራት ከየውርሳ ንባዕለን ቡቲ ኣረሚናዊ ስርዓት ብድኸነትን ስእነትን እናተሳቐያ ናብ ምሒር ጽጉም ኩነታትን ምብትታንን እናተሳጥሓ ንገዛእ-ርእሰን ኣብ ምፍራስ ዘርከባ ዘለዋ ማሕበራዊ ኣሃዳታት እየን። ስለዚ ህጻናት ቀሰኖም ከይዓብዩን ባህልታትን ልምድን ናይ ህዝቦም ከይፈልጡን ከይወርሱን ዘወንቅፍ ዘሎ ንሱ እዩ። ብተወሳኺ ህጻናት ብሰንኪ ብስእነትን ጸገማትን ምብትታንን ናይ ወለደም ግቡእ ስነ-ኣእምራውን ባህላውን ሞራላውን ምውርራስ ስኢኖም፡ ኣንፈት ብሩህ ሂወቶም ኣብ ጽልግልግታ ኣትዩ፡ ትሕቲ-ዕድመ ዝኾነ ካብ መኣዲ ትምህርትን መጓሰን እናተመዘበሉ ናብ ስደት እናወሓዙ ኣብ ዘዝተሰዱለን ሃገራት ኣብ መግስከራት ስደተኛታትን ከተማታትን ብናይ ስነ-ኣእምሮ ጭንቀት ክሳቐዩ ይኸኑ ኣለዉ እዮም። ንኣብነት ኣብ ኢትዮጵያ ኣብ ዝተፈላለዩ መደበር ስደተኛታት ዝርከቡ ኤርትራውያን ህጻናት ብናይ ስነ-ኣእምሮ መጥቃዕቲ ኣብ ምስቓይ ዝርከቡ ዘለዉ ምጥቃስ ዝካኣል እዩ። ናይዚ ሽግርዚ ጠንቂ ድማ ስርዓት ህግደፍምር ስድራ-ቤታትን ወለድን ኣይኮኑን።

ብሓጺሩ ናይዞም ዝጥቀሱ ዘለዉን ዘይተጠቐሱን ጸገማት ናይ ህዝብታትና ምንጪ፡ መንግስቲ ህግደፍ ጉድለታቱን ገበኑን ንዘይምቕባል ክብል ዝምህዞም ዘሎ ሚላታትን ዘቐምጦም ዘሎ ሓጽራትን ብዘየገድስ ጠንቂ ንሱ እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ዝተዘርገ ባይታ ናይ ስነ-ምግባር ጽቡቕ ሰነ-ምግባር ክውረስ ስለ ዘይካኣል፡ ኣብ ሕብረተ-ሰብናን ሃገርናን ስፊኖም ዘለዉ ኩሉ-መዳያዊ ስቓያትን ጸገማትን ስእነትን ተርእዮ ስደትን ምብትታን ስድራ-ቤታትን ንኣንሳብን ንሓዋሩን ክውገዱ ዝኸእሉ፡ ነዚ ጠንቂ ዝኸውን ዘሎ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን መንግስቲ ህግደፍ ካብ ሱር-መሰረቱ ብቃልሲ ምውጋድ ጥራሕ እዩ። ስለዚ ህዝባውን ሃገራውን መሳርዕና ኣወሃሂድናን ኣጠናኸርናን ንምቕላስ ብሓዲሽ ፍናን ናይ ቃልሲ ንገበኩ፡ ንቃለሰን።

ቃልኣብ ኣብራሃም፡ ሱዳን ከሰላ፡

የወግ ጥራት ማረጋገጫ ማድረግ!